

TẠP CHÍ

NGÀY NAY

CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA LIÊN HIỆP CÁC HỘI UNESCO VIỆT NAM
ORGAN OF VIETNAM FEDERATION OF UNESCO ASSOCIATIONS

VIETNAM TODAY

MIỄN PHÍ

WWW.NGAYNAY.VN

SỐ 353 (30/11 - 7/12/2023)

TRI THỨC CANH TÁC HỐC ĐÁ Sức sống mãnh liệt trên cao nguyên

TRANG 20

Canh tác trên cao nguyên đá
Đồng Văn, Hà Giang.
Ảnh: Lê Hiếu

Sau 3 năm chịu ảnh hưởng của dịch bệnh, các triển lãm, lễ hội, không gian trưng bày các sản phẩm mỹ thuật ứng dụng được tổ chức trở lại sôi nổi khắp cả nước.

Riêng ở Hà Nội, trong tháng 11/2023, công chúng mãn nhãn trước hàng chục triển lãm nghệ thuật đương đại cũng như các sự kiện văn hóa hấp dẫn, được ngắm nhìn các sản phẩm nghệ thuật đẹp mắt với nhiều tìm tòi và thể nghiệm mới.

Ô Quan Chưởng đẹp lạ thường

Những ngày cuối năm, Hà Nội đẩy năng động với hàng loạt trải nghiệm mua sắm thú vị, từ sự kiện đến triển lãm nghệ thuật. Mới đây nhất, nhằm thu hút người dân và du khách đến với du lịch đêm Hà Nội, từ 24 đến 26/11, tại khu vực Ô Quan Chưởng (quận Hoàn Kiếm) đã diễn ra hoạt động trình diễn visual nghệ thuật 3D mapping hình ảnh các sản phẩm du lịch đêm và các điểm di sản văn hóa, lịch sử của Thủ đô Hà Nội.

Đây là lần đầu tiên người dân Hà Nội được chiêm ngưỡng hình ảnh Ô Quan Chưởng thân thuộc bỗng trở nên lung linh, huyền ảo và mới lạ những luồng sáng hiện đại.

Lâu nay, không gian di sản ở Hà Nội về đêm vẫn thường nằm trong cảm nhận chung là buồn tẻ và khó khai thác bởi nhiều hạn chế, nhất là những bất lợi về ánh sáng. Tuy nhiên, với việc nỗ lực tìm tòi giải pháp “đánh thức” không gian di sản về đêm của các cấp, ngành ở Hà Nội, những hạn chế đang dần trở thành lợi thế riêng có, mà một trong số đó là những giải pháp từ công nghệ.

Những ngày này, Ô Quan Chưởng hấp dẫn hơn hẳn với công chúng Thủ đô, ngay cả những người dân đã gắn bó với phố cổ mấy chục năm qua cũng sững sờ thưởng

Tour Rối nước Thăng Long.

Nghệ thuật đương đại

◉ VIỆT ĐÀN

lãm trong cảm xúc bất ngờ và tự hào. Điểm nhấn của màn trình diễn ánh sáng là các họa tiết của 13 di sản vật thể và phi vật thể đặc trưng cho các giá trị văn hóa, lịch sử nổi bật của Thủ đô như cầu Long Biên, Ô Quan Chưởng, chùa Một Cột, Tháp Bút, tranh Hàng Trống, nón lá Làng Chuông, Tứ Trấn, Khuê Văn Các, Hoàng thành Thăng Long...

Màn trình diễn 3D mapping đã mang đến cho du khách một trải nghiệm mới mẻ, ấn tượng từ sự kết hợp giữa công nghệ và không gian Ô Quan Chưởng trong đêm. Nó khiến người xem như bị mê hoặc bởi vẻ đẹp kỳ ảo của ánh sáng. Đại diện Sở Du lịch Hà Nội chia sẻ, thông qua các sản phẩm du lịch đêm Hà Nội, Sở Du lịch mong muốn phát huy lợi thế các dịch vụ ban đêm để phát triển sản phẩm du lịch đêm đa dạng, đặc sắc, mang lại cho người dân Thủ đô và du khách những không gian văn hóa sáng tạo, những sản phẩm du lịch có chất lượng và giá trị gia tăng cao.

Ô Quan Chưởng.

Ngoài màn trình diễn ánh sáng ở Ô Quan Chưởng, Hà Nội còn hấp dẫn du khách với 15 sản phẩm du lịch đêm khác như show diễn thực cảnh “Tinh hoa Bắc Bộ” ở huyện Quốc Oai; Tour thăm quan Hòa Lò về đêm với ba chủ đề khác nhau; Không gian đi bộ (bao gồm không gian đi bộ khu phố cổ Hà Nội; Không gian đi bộ khu vực Hồ Hoàn Kiếm và phụ cận; Không gian văn hóa Phố đi bộ Trịnh Công Sơn, quận Tây Hồ;

Đây là những chương trình văn hóa đậm chất dân tộc nhưng cũng vô cùng hiện đại với những kỹ xảo công nghệ mới mẻ và hoành tráng.

Chất liệu dồi dào từ di sản

Song song với các sản phẩm du lịch đêm, trong suốt tháng 11/2023, các tác phẩm nghệ thuật đương đại được trưng bày trong khuôn khổ Lễ hội Thiết kế, sáng tạo Hà Nội 2023 cũng là điểm sáng mà công chúng hồ hởi đón nhận.

Với chủ đề là “Dòng chảy”, tuyến trải nghiệm chính của mùa lễ hội năm nay được thiết kế vắt ngang qua dòng sông Hồng lịch sử, làm sống dậy các di sản công nghiệp và kết nối cộng đồng thông qua hơn 60 hoạt động thiết kế sáng tạo hiện diện tại các khu vực: Vườn hoa Vạn Xuân và tháp nước Hàng Đậu; ga Long Biên; cầu Long Biên; ga Gia Lâm và Nhà máy xe lửa Gia Lâm. Bên cạnh tuyến chính, nhiều tuyến mạng lưới trải dọc theo sông Hồng cũng như nhiều điểm văn

Phố đi bộ Thành cổ Sơn Tây, thị xã Sơn Tây...); Rối nước Thăng Long, Hàng Trống; Tour đêm “Giải mã Hoàng Thành” tại Khu di tích Hoàng thành Thăng Long; Tour đêm “Chữ Tâm Chữ Tài” tại Bảo tàng Văn học Việt Nam; Tour ẩm thực Tổng Duy Tân - Tạ Hiện - Chợ đêm Đồng Xuân; Lễ hạ cờ 9 giờ tối tại Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh; Tour xe đạp: Đêm Thăng Long - Hà Nội; Tour đêm Văn Miếu Quốc Tử Giám: Tinh hoa Đạo học...

Khuê Văn Các mang màu sắc mới lạ vào buổi đêm.

Nhiều triển lãm diễn ra thu hút công chúng.

Tinh hoa đạo học ở Văn Miếu.

“thức giấc”

hóa sáng tạo trong nội đô thành phố với sự tham gia của hơn 300 nghệ sĩ, kiến trúc sư, nhà sáng tạo... đã mang đến sức sống mới cho di sản nói riêng cũng như những chuyển động tích cực trong quá trình tái thiết đô thị, phát triển công nghiệp văn hóa Thủ đô nói chung.

Trong 10 ngày diễn ra lễ hội, công chúng và du khách còn được thưởng thức 20 triển lãm, trưng bày. Riêng các phân xưởng Nhà máy xe lửa Gia Lâm có 16 triển lãm,

“

Các chương trình công nghệ có thành công hay không phải dựa vào nghiên cứu cơ bản và từ thông tin di sản. Cần tạo cơ hội để người xem được trải nghiệm cụ thể, trực tiếp từ di vật, hình ảnh, tư liệu để phát huy thế mạnh của bảo tàng, di tích.

Bà Lê Thị Minh Lý

Ở Quan Chưởng về đêm.

kết hợp hiệu ứng thị giác mới lạ với các tác phẩm nghệ thuật đặc sắc, như: Triển lãm “Thủy Phủ” của họa sĩ Trịnh Minh Tiến; “Tiếng gọi” của họa sĩ Thu Trần; “MAP 2023 - Chuyển động ngoại biên” của tổ chức Heritage Space; “Như ta đã từng” của nhiếp ảnh gia Phan Đan, Nguyễn Minh Hoàng, Nguyễn Tú Hằng; “Quả áp” của nghệ sĩ Vy Trịnh và Văn Đỗ...

Theo bà Lê Thị Minh Lý, Phó Chủ tịch Hội Di sản văn hóa Việt Nam, mặc dù chậm hơn so với quốc tế và khu vực, song các bảo tàng, di tích trên cả nước cũng như ở Hà Nội đã có nhiều cố gắng trong việc ứng dụng công nghệ xây dựng chương trình phát huy giá trị.

“Tuy vậy, điều kiện cần nhất để khẳng định sự thành công của chương trình chính là việc những điểm đến di sản cần thống nhất rằng hiện vật, di tích và câu chuyện lịch sử ký ức là quan trọng nhất. Các chương trình công nghệ có thành công hay không phải dựa vào nghiên cứu cơ bản và từ thông tin di sản. Cần tạo cơ hội để người xem được trải nghiệm cụ thể, trực tiếp từ di vật, hình ảnh, tư liệu để phát huy thế mạnh của bảo tàng, di tích”, bà Lê Thị Minh Lý cho biết.

Mỹ thuật ứng dụng khởi sắc

Từ năm 2022 đến năm 2023, mỹ thuật ứng dụng

Việt Nam đang dần “khoác” lên mình màu áo mới qua rất nhiều các triển lãm, sự kiện văn hóa với góc nhìn vô cùng sáng tạo và thú vị. Các triển lãm không chỉ mang đến những tác phẩm nghệ thuật vô giá từ nghệ sĩ mà còn là kho tàng tri thức đang cần được khám phá.

Trong hai năm qua, mỹ thuật ứng dụng Việt Nam đã có những bước phát triển tích cực, thể hiện qua cả số lượng và chất lượng của nhiều cuộc thi, triển lãm, tọa đàm chuyên môn được tổ chức, góp phần nâng cao vai trò của thiết kế sáng tạo và nắm bắt xu hướng công nghệ mới. Các sản phẩm của mỹ thuật ứng dụng có mặt khắp nơi trong cuộc sống hằng ngày, đặc biệt, thủ công mỹ nghệ còn là mặt hàng xuất khẩu quan trọng ra thị trường quốc tế. Đồ trang trí, gia dụng, quà lưu niệm làm từ các chất liệu sơn mài, gốm, sứ, mây tre, vàng, bạc, đồng, gỗ, kim loại, vải... của Việt Nam từ lâu được đánh giá là đa dạng và tinh xảo.

Giám đốc Sở Văn hóa và Thể thao Hà Nội Đỗ Đình Hồng cho biết, chuỗi hoạt động lễ hội văn hóa trong năm nay góp phần khẳng định nguồn lực sáng tạo của Hà Nội từ việc kết nối các nghệ sĩ, các nhà thiết

kế sáng tạo, các chuyên gia trong nhiều lĩnh vực khác nhau như kiến trúc, mỹ thuật, âm nhạc, sân khấu, công nghệ... chung tay thắp lên ngọn lửa sáng tạo, cũng như truyền cảm hứng sáng tạo trong mọi người dân. Các hoạt động này sẽ góp phần tạo nên xung lực mới cho hoạt động thiết kế sáng tạo trên địa bàn thành phố.

Công cuộc xây dựng, tái tạo lại giá trị các di sản để đóng góp cho việc phát triển thương hiệu “Thành phố sáng tạo” là bước đi quan trọng mà Hà Nội đã đặt ra và quyết tâm thực hiện. Theo kiến trúc sư Hoàng Đạo Kính, Thủ đô những năm qua có sự thay đổi, phát triển rất mạnh, hình thành nhiều khu đô thị lớn có tính gắn kết với các di sản văn hóa đang có. Hà Nội cũng có lợi thế, là nơi hội tụ được lực lượng đông đảo giới sáng tạo, đó là các nghệ sĩ, nhà thiết kế, kiến trúc sư, nhà quy hoạch, ngay cả người dân đô thị cũng có tinh thần sáng tạo cao. Tuy nhiên, bên cạnh những tiềm năng ấy, để định vị và phát triển thương hiệu “Thành phố sáng tạo” thì Hà Nội cần phải thể hiện rõ tính sáng tạo nhiều hơn nữa. Sự sáng tạo ấy cần phải được thể hiện xuyên suốt ở nhiều thể hệ nghệ sĩ, kiến trúc sư. ●

Kể câu chuyện cũ bằng

◉ HẢI THANH

Chiến lược phát triển văn hóa đến năm 2030 gồm những phần việc khá nổi bật: Huy động nguồn lực xã hội cho văn hóa; Giải quyết những bất cập trong quy hoạch nhìn từ bức tranh di sản, và một phần việc đang được đẩy mạnh ráo riết tại Hà Nội, đó là “đánh thức” các không gian công cộng bị lãng quên...

May chiếc áo mới cho “tượng đài kiến trúc” cũ

Theo thống kê của TS.KTS Đinh Thị Hải Yến (Hội viên Hội Kiến trúc sư Việt Nam), Hà Nội từng có 185 cơ sở công nghiệp có giá trị nhưng đến nay chỉ còn 95 cơ sở. 90 công trình đã bị phá hủy và chuyển đổi. Trong đó, Nhà máy Bia Hà Nội, Nhà máy Rượu Hà Nội, Nhà máy Điện Yên Phụ và Nhà máy Xe lửa Gia Lâm là các công trình tồn tại trước 1945. Tới giai đoạn 1954-1965 có thêm 24 công trình, giai đoạn 1965-1975 có 12 công trình và giai đoạn 1975-1986 có 10 công trình. Quá trình phá hủy các “di sản công nghiệp” diễn ra khi tốc độ đô thị hóa tăng nhanh, trong khi chưa có quy định và chính sách bảo tồn cụ thể đối với các nhà máy, công xưởng cũ.

Theo bà Yến, tại Hà Nội, dù có nhiều chủ trương, quyết sách liên quan đến việc di dời các cơ sở công nghiệp không còn phù hợp quy hoạch và gây ô nhiễm môi trường, song việc triển khai còn chậm và nhiều khó khăn. Trong bối cảnh đô thị không ngừng vận động và phát triển, các công trình công nghiệp cũ không chỉ là đối tượng của bảo tồn mà còn là điểm tựa văn hóa, động lực cho phát triển kinh tế. Việc chuyển đổi các công trình công nghiệp cũ nên được triển khai bằng phương pháp phù hợp để đảm bảo

Nhà máy Xe lửa Gia Lâm.

đáp ứng nhu cầu trước mắt, lẫn mục tiêu phát triển lâu dài của đô thị.

Các khu tập thể cũ những năm 1965 - 1990 tại Hà Nội giống như “một tượng đài kiến trúc”, chứa đựng không gian, tập quán sinh hoạt của người dân. Đây cũng là biểu tượng của thời kỳ phát triển xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Theo KTS Nguyễn Việt Ninh, việc tái thiết và phát huy giá trị các khu tập thể cũ trong thời kỳ hiện nay là rất cần thiết để bảo tồn các giá trị cũ, đồng thời kết nối với hệ sinh thái xung quanh nhằm tạo sự đồng bộ, cũng như

đảm bảo lợi ích cho người dân.

TS. Vương Hải Long, Trưởng Khoa Kiến trúc, Đại học Kiến trúc Hà Nội, khẳng định, nếu các công trình như Nhà máy Công cụ số 1, Nhà máy Dệt 8/3... tiếp tục bị phá bỏ thì rất đáng tiếc. Tái thiết lại các cơ sở sản xuất này thành các tổ hợp sáng tạo sẽ vừa giữ được ký ức, vừa tạo ra những giá trị mới mang lại nhiều lợi ích cho phát triển kinh tế - xã hội.

Dù việc chuyển đổi công năng các di sản đô thị hay di sản công nghiệp thành các tổ hợp sáng tạo không còn

Tập thể cũ Hà Nội.

xa lạ ở các nước trên thế giới, song đối với Việt Nam nói chung và Hà Nội nói riêng, điều này còn khá mới mẻ. Thực tế cho thấy, trong đô thị có nhiều công trình cũ, theo xu thế phát triển sẽ trở nên lạc hậu, không đáp ứng nhu cầu hiện tại. Dù không còn nhiều giá trị về mặt vật thể (văn hóa, lịch sử, kiến trúc...) lại khá phong phú, bởi nó là biểu trưng cho thời kỳ phát triển kinh tế-xã hội giai đoạn cũ. Nếu ứng xử với các công trình này theo một góc nhìn nhân văn, chúng sẽ tạo ra dòng chảy văn hóa, từ đó

tạo ra các lợi ích về mặt xã hội, đóng góp vào phát triển kinh tế.

Đẩy mạnh văn hóa sáng tạo

Hà Nội đang nỗ lực từng ngày đẩy mạnh phát triển công nghiệp văn hóa, trong đó có văn hóa sáng tạo. Để phát huy hơn nữa danh hiệu Thành phố sáng tạo, Thủ đô đã có những nghị quyết, kế hoạch nhằm đảm bảo phát triển bền vững, trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, có tốc độ, tỷ trọng, giá trị gia tăng cao. Dù việc chuyển đổi các di sản đô thị, di sản

ý tưởng mới

“

Nghệ sĩ nên tận dụng và khai thác những ký ức của nơi chốn, tác động của nơi này với cộng đồng để xây dựng tác phẩm nghệ thuật trở thành phương tiện lưu giữ ký ức tập thể, trao đổi liên thế hệ với sự thấu hiểu về hiện tại, lịch sử và quá khứ...

Giám tuyển độc lập Văn Đỗ

công nghiệp cho hoạt động sáng tạo sẽ là một quá trình lâu dài, từ chuyển biến nhận thức tới hành động, nhưng những lợi ích từ hoạt động sáng tạo mang lại, nhất là thành công bước đầu của một số mô hình tại Hà Nội đã mở ra cơ hội mới cho các di sản khác.

Có mặt tại tọa đàm “Thực hành nghệ thuật dựa trên đặc thù nơi chốn: Một số nghiên cứu trường hợp” - một hoạt động nằm trong các hoạt động của Lễ hội Thiết kế sáng tạo Hà Nội 2023 diễn ra tại Nhà máy Xe lửa Gia Lâm những ngày cuối tháng 11, nghệ sĩ đương đại Phạm Minh Hiếu cho biết, trên thế giới, có rất nhiều hoạt động thực hành nghệ thuật đương đại được diễn ra tại nhiều địa điểm khác nhau. Các nghệ sĩ đã khai đào những ký ức, không gian có sẵn để kiến tạo giá trị, câu chuyện mới kể cho công chúng.

Lấy ví dụ về các dự án như vậy tại các quốc gia khác nhau, nghệ sĩ Phạm Minh Hiếu cho rằng, việc làm này đã tạo nên hiệu ứng tốt, thúc

đẩy phát triển du lịch, kinh tế... Tuy nhiên, nhiều tính chất đặc thù của nơi chốn như kiến trúc, lịch sử, chính trị, xã hội, văn hóa và mối quan hệ với địa bàn dân cư

xung quanh... góp phần hình thành nên tác phẩm, dự án thực hành nghệ thuật, nên nghệ sĩ phải nghiên cứu, quan tâm.

Giám tuyển Lê Thuận

Uyên, Giám đốc nghệ thuật tổ chức The Outpost, người đã tham gia nhiều dự án thực hành nghệ thuật tại các không gian khác nhau phân tích, chia sẻ các dự án cụ thể như triển lãm “Gang of five: Lạc bước tân kỳ” tại Trường quay Hãng Phim truyện Việt Nam (4 Thụy Khuê, Hà Nội) năm 2017, vở “Hai nàng Nguyệt Cô” biểu diễn tại Xưởng phim của Hãng Phim truyện Việt Nam năm 2018, Nhà máy Xe lửa

Gia Lâm, Tháp nước Hàng Đậu... Hai nơi này trở thành địa điểm thực hành nghệ thuật ra mắt tại Lễ hội Thiết kế sáng tạo Hà Nội 2023, nhận được sự hưởng ứng của đông đảo công chúng, cho thấy hoạt động này ở Việt Nam là hướng đi tốt trong phát triển nghệ thuật đương đại.

Theo giám tuyển Lê Thuận Uyên, khi thực hành nghệ thuật tại một không gian, nơi chốn nhất định, nghệ sĩ phải nghiên cứu thật kỹ mọi đặc điểm xung quanh địa điểm đó, như về kiến trúc, lịch sử, văn hóa và vị trí trong lòng cộng đồng. Việc thực hành nghệ thuật không can thiệp quá nhiều vào không gian, tôn trọng không gian, tương tác với chúng nhưng phải kể được câu chuyện mới, phù hợp với khán giả hiện nay.

Giám tuyển độc lập Văn Đỗ, Giám đốc nghệ thuật Á Space, đồng giám tuyển IN cho biết: ACT 2022 cũng phân tích một số dự án thực hành nghệ thuật đương đại tại nhiều địa điểm khác nhau và cho rằng, nghệ sĩ nên tận dụng và khai thác những ký ức của nơi chốn, tác động của nơi này với cộng đồng để xây dựng tác phẩm nghệ thuật trở thành phương tiện lưu giữ ký ức tập thể, trao đổi liên thế hệ với sự thấu hiểu về hiện tại, lịch sử và quá khứ...

Không thể phủ nhận, không gian sáng tạo tại các di sản công nghiệp giữa lòng Hà Nội là cơ hội sáng tạo, là bước tiến lớn, giúp giới nghệ làm thiết kế sáng tạo có không gian để thỏa sức chinh phục, khám phá. Nó cũng cho thấy sự vào cuộc, đồng hành của các cấp chính quyền trong việc giúp các thiết kế sáng tạo có thể tiến gần với công chúng hơn, tác động thay đổi nhận thức về công việc thiết kế, đáp ứng nhu cầu của thị trường sáng tạo Việt Nam đang chuyển mình mạnh mẽ.●

Di sản công nghiệp “biến hình” nhờ nghệ thuật

◉ NGUYỆT LINH - MẠNH CƯỜNG

Chính sách di dời các cơ sở sản xuất công nghiệp ra ngoài nội đô đã và đang để lại những di sản công nghiệp giàu tiềm năng, tạo cơ hội xây các địa điểm nghệ thuật độc đáo giữa một đô thị đang dần bị thu hẹp không gian công cộng. Việc mở rộng không gian cũng hứa hẹn tạo ra trải nghiệm văn hóa đặc trưng cho chiến lược công nghiệp văn hóa hướng đến phát triển bền vững của Thủ đô.

Với tầm nhìn chuyển đổi trên, Nhà máy Xe lửa Gia Lâm - điểm nhấn của Lễ hội Thiết kế sáng tạo Hà Nội năm 2023 có nhiều kỳ vọng trở thành tổ hợp văn hóa sáng tạo mới hấp dẫn giới trẻ trong thành phố.

Việc cải tạo Nhà máy Xe lửa Gia Lâm tại lễ hội được coi là nỗ lực “đánh thức” di sản công nghiệp, phục vụ cho sự phát triển của Thủ đô. Đồng thời cũng góp phần trả lời câu hỏi lớn, làm thế nào để tận dụng di sản công nghiệp một cách hiệu quả, lâu dài, bền vững.

B1- Đón khách tham quan lễ hội ngay từ cổng vào là Pavilion “Bến chờ”. Lấy cảm hứng từ ký ức về nhà ga đường sắt, công trình được đặt trên một đoạn đường ray trong nhà máy, nơi kết nối với những nhà xưởng bị che phủ bởi vết tích thời gian.

B2- Sau “Bến chờ” là toa xe lửa cũ nằm im lìm, thu hút sự quan tâm của phần đông du khách. Chia sẻ với Tạp chí *Ngày Nay*, anh Lê Đình Tuấn (Long Biên) cho biết bản thân từng đi qua Nhà máy Xe lửa Gia Lâm nhiều lần nhưng không thể tượng tượng bên trong nhà máy có thể rộng lớn với nhiều không gian dành cho các hoạt động phù hợp thị hiếu giới trẻ.

B3- Tại không gian trưng bày khoảng 200 mét vuông tại Xưởng 5B là triển lãm “Thủy phủ” của họa sĩ Trịnh Minh Tiến. Họa sĩ sinh ra và

lớn lên tại Hà Nội chia sẻ cảm thấy may mắn khi nhận được lời mời tham dự Lễ hội thiết kế và sáng tạo Hà Nội năm 2023 với chủ đề “Dòng chảy di sản”. Đây là chủ đề anh đã theo đuổi trong nhiều năm.

B4- Cũng giống với nhiều người tham dự triển lãm, Nguyễn Lan Chi (Hai Bà Trưng) chia sẻ bản thân “choáng ngợp” trước triển lãm “Tiếng gọi” của họa sĩ Thu Trần. Đây là triển lãm với 2000m lụa được trưng bày trong không gian rộng lớn hàng trăm mét vuông tại Xưởng 3B1.

B5- Lễ hội Thiết kế sáng tạo cũng trở thành không gian cho các thảo luận về di sản công nghiệp. Theo đó, việc nhận diện, gìn giữ, phát huy và trao truyền di sản tới thế hệ mai sau là nhiệm vụ chung của mỗi người dân, trong đó nhấn mạnh vai trò của các bên liên quan.

B6- Thông qua lễ hội, các nhà tổ chức và giới nghệ sĩ đã cho thấy tiềm năng của việc lưu giữ các di sản công nghiệp. Để vực dậy và giúp loại hình này phát triển bền vững, các chính sách, định hướng của cơ quan quản lý nhà nước cùng sự đầu tư của doanh nghiệp đóng vai trò quan trọng không kém trong công tác bảo tồn, tái thiết.

“

Bản thân từng đi qua Nhà máy Xe lửa Gia Lâm nhiều lần nhưng không thể tượng tượng bên trong nhà máy có thể rộng lớn với nhiều không gian dành cho các hoạt động phù hợp thị hiếu giới trẻ.

Anh Lê Đình Tuấn

B7- Các di sản công nghiệp có ý nghĩa lớn về mặt lịch sử, thẩm mỹ, xã hội, có giá trị gắn với đời sống sinh hoạt và tinh thần của nhiều thế hệ. Ngày nay, các địa điểm dần đánh mất vai trò trong quá khứ nhưng

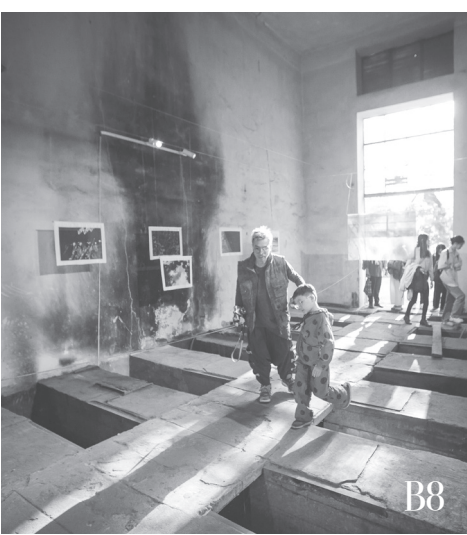
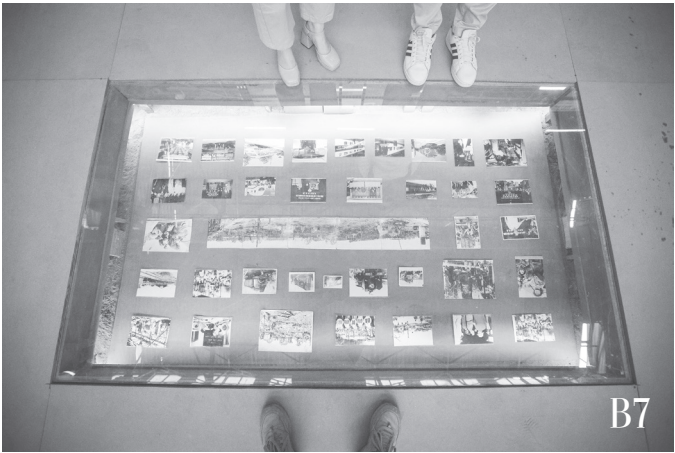
chúng vẫn là sợi dây kết nối tiềm thức, là ký ức lý giải và lưu giữ quá trình phát triển của Thủ đô Hà Nội. Giống như những trang sử không nên lãng quên, di sản công nghiệp xưa cũ luôn có sức sống trong bối cảnh hiện đại nếu chúng được “đánh thức”.

B8- Quá trình chuyển đổi công năng di sản công nghiệp thành tổ hợp sáng tạo không còn xa lạ ở các nước trong khu vực nhưng tại Việt Nam điều này còn khá mới mẻ. Để chuyển biến từ nhận thức tới hành động là một quá trình lâu dài, song sự cộng hưởng và lợi ích từ các mô hình bước đầu được công chúng đón nhận

tại Hà Nội sẽ mở ra hướng đi cho các di sản khác.

B9- Theo đơn vị tổ chức, trong thời gian diễn ra lễ hội có những ngày Nhà máy Xe lửa Gia Lâm tiếp đón hàng vạn lượt nhân dân Thủ đô, du khách trong và ngoài nước. Để đáp ứng nhu cầu tham gia và tham quan các hoạt động tại lễ hội, Sở VH-TT Hà Nội đã điều chỉnh khung thời gian sự kiện tăng thêm hai ngày so với dự kiến ban đầu. ●

Sau hơn một thập kỷ ra đời, trúc chỉ - đứa con của nghệ thuật đương đại đang không ngừng chứng minh sự đóng góp của mình vào dòng chảy nghệ thuật Việt Nam.

Giấy có thể là tác phẩm tự thân?

Là người sáng lập nghệ thuật trúc chỉ tại Việt Nam, họa sĩ Phan Hải Bằng hồi tưởng mốc thời gian những năm 90 khi việc tìm mua các loại giấy đặc chủng để làm đồ họa trong nước không chỉ đắt đỏ mà còn rất khó khăn. Nắm được tình hình đó, ông bắt đầu manh nha ý tưởng tự tìm cho mình một loại giấy mới, dễ làm, dễ kiếm. Quá trình nghiên cứu trúc chỉ của ông kéo dài trong nhiều giai đoạn. Cho tới năm 2011, với dấu mốc hoàn thành nghiên cứu về giấy thủ công ở các làng nghề của Việt Nam, Thái Lan và Lào, họa sĩ bắt tay vào những thực nghiệm đầu tiên tại Trường Đại học Nghệ thuật Huế.

Đó là giai đoạn các khái niệm mới trong nghệ thuật bắt đầu “chảy” về Việt Nam. Giấy dần được nhận diện không chỉ là phong nền mà hoàn toàn có thể là một tác phẩm độc lập, không dựa vào liên kết với các thao tác sáng tạo thông thường như vẽ, viết, chạm khắc...

Trước đó, họa sĩ Phan Hải Bằng tự làm giấy phục vụ các tác phẩm của mình, khi nghiên cứu hoàn tất, ông nhận thấy tiềm năng về một loại hình nghệ thuật mới và đặt câu hỏi: “Giấy có thể là một tác phẩm tự thân hay không?”

“Vào thời điểm đó, khái niệm nghệ thuật giấy rất xa lạ với công chúng, thậm chí cả người sáng tạo nghệ thuật tại Việt Nam. Chúng ta quen với việc coi giấy thủ công là giấy dó, tuy nhiên ở trong nước, không chỉ làng Đông Hồ làm giấy mà rất nhiều vùng miền khác cũng tham gia làm như giấy của đồng bào Nùng, Dao, Cao Lan... với chất liệu không phải từ cây dó”, họa sĩ Phan Hải Bằng kể.

Bản thân giấy với những họa sắc của nó, qua bàn tay họa sĩ tạo nên bức tranh khác biệt.

Sáng tạo không biên giới

◉ NGUYỆT LINH

“

Về mặt chất liệu, nghệ thuật trúc chỉ có thể gồm xơ sợi từ tre, trúc, giang, chuối, ngô, rơm, thậm chí cả lục bình, dừa, mía, lá thông...

Đó là quá trình phát triển rất đặc biệt của nghệ thuật này bởi bình thường các chất liệu chỉ tập trung đào sâu vào một chất liệu, khác với trúc chỉ khi các chất liệu mới liên tục được sáng tạo.

Họa sĩ, PGS.TS Nguyễn Nghĩa Phương

Không gian triển lãm trúc chỉ tại 22 Hàng Buồm.

Hành trình nhận thức từ giấy dó, khái niệm dó cho đến trúc chỉ được nhiều người trong nghề ví như hành trình từ giấy đến nghệ thuật giấy. Cũng từ đó, việc tạo ra môi trường cho trúc chỉ nói riêng và nghệ thuật giấy nói chung được nhóm của họa sĩ Phan Hải Bằng và

một số đồng nghiệp thân thiết coi như “việc trời đầy”.

Để làm ra một tác phẩm trúc chỉ, cần thao tác ít nhất trên hai công đoạn, đầu tiên là làm giấy, tiếp theo là đồ họa trúc chỉ. Cụ thể, nghệ thuật trúc chỉ được phát triển từ nghệ thuật làm giấy truyền thống dân tộc. Cũng

như việc làm các loại giấy thủ công khác, nghệ sĩ sáng tác chế biến nguyên liệu, nấu vò cây với vôi, nghiền thành bột, trộn bột vào bể rồi seo thành giấy. Công đoạn thực hiện hoàn toàn từ nền tảng truyền thống này không chỉ đảm bảo chất lượng xơ sợi trúc chỉ mà còn góp phần bảo vệ môi trường tại nơi chế biến.

Sau công đoạn làm giấy, quá trình tiếp theo liên quan đến đồ họa trúc chỉ hay còn gọi là trúc chỉ graphy. Việc hình thành của giấy và tác phẩm trúc chỉ có sự tương đồng với nghệ thuật đồ họa. Sau khi lưới lọc lại bột và xơ giấy, nghệ sĩ trúc chỉ dùng một mũi khoan nước để bóc

đi từng lớp bột giấy với độ dày mỏng khác nhau, độ dày mỏng tương ứng với sắc độ sáng tối, làm nên cái hồn của các tác phẩm.

“Nhìn ra thế giới chúng tôi thấy nghệ thuật giấy không chỉ có môi trường để phát triển mà còn đóng góp rất lớn vào văn hóa, trong khi ở Việt Nam, khái niệm nghệ thuật giấy vẫn chưa được công nhận, dẫn đến việc sự sáng tạo, giáo dục bị hạn chế”, họa sĩ Phan Hải Bằng nhấn mạnh.

Từ tự phát thành tự giác

Tuy thời gian phát triển mới hơn một thập niên, nghệ thuật trúc chỉ được ghi nhận và đóng góp nhất định vào đời sống nghệ thuật đương đại. Trúc chỉ đạt những thành công như được tuyển lựa vào bộ sưu tầm nghệ thuật tại bảo tàng dưới tầng hầm Nhà Quốc hội; bức tranh trúc chỉ Hào khí Thăng Long cỡ lớn với khổ 400x400m được đặt làm tranh bày trong Văn phòng Chính phủ. Đến năm 2018, trúc chỉ trở thành thành tố không thể thiếu trong các tác phẩm sân khấu tại Lyon (Pháp), Berlin (Đức).

Các loại xơ sợi khác nhau từ các loại cây khác nhau đã tạo ra “bảng màu” tự nhiên cho trúc chỉ.

trong nghệ thuật

Nghệ thuật giấy này cũng đã có những triển lãm trưng bày trong nước như tại Hà Nội, Đà Nẵng... Họa sĩ Phan Hải Bằng được trao tặng Giải thưởng Sáng tạo Lê Bá Đảng 2022 vì những đóng góp của loại hình nghệ thuật này.

Họa sĩ, PGS.TS Nguyễn Nghĩa Phương, Phó Hiệu trưởng Trường Đại học Mỹ thuật Việt Nam, Ủy viên BCH Hội Mỹ thuật Việt Nam cho biết nghệ thuật trúc chỉ là một “hiện tượng” được xây dựng, vun đắp, lan tỏa bài bản bởi nhiều thành phần cộng đồng khác nhau. Đồng thời trong quá trình phát triển, trúc chỉ hướng tới các giá trị về thẩm mỹ, xã hội, giáo dục. Đây là những giá trị không tách rời bởi thẩm mỹ nằm trong giáo dục và giáo dục là mối quan tâm lớn của cộng đồng.

“Thông thường sinh viên và giới chuyên môn như họa sĩ, nhà nghiên cứu, phóng viên hay hội trúc chỉ là chất liệu hay phương tiện nghệ thuật. Có thể nói trong trúc chỉ có cả hai bởi đây là vật liệu cụ thể để làm ra tác phẩm vừa chính là tác phẩm. Với sự phát triển về chất liệu, nghệ thuật này tuy được định danh

là trúc chỉ nhưng không chỉ được tạo bởi nguyên liệu từ tre hay những loại cây gần gũi với họ tre như trúc, giang... Về mặt chất liệu, nghệ thuật trúc chỉ có thể gồm xơ sợi từ tre, trúc, giang, chuối, ngô, rơm, thậm chí cả lục bình, dừa, mía, lá thông... Đó là quá trình phát triển rất đặc biệt của nghệ thuật này bởi bình thường các chất liệu chỉ tập trung đào sâu vào một chất liệu, khác với trúc chỉ khi các chất liệu mới liên tục được sáng tạo”, họa sĩ, PGS.TS Nguyễn Nghĩa Phương nhận xét.

Từ con mắt của người làm nghệ thuật thị giác, họa sĩ - giám tuyển Nguyễn Thế Sơn, giảng viên tại Khoa Các khoa học liên ngành, ĐHQG Hà Nội cho biết ông thấy sự sáng tạo rõ nét trong nghệ thuật trúc chỉ Việt Nam. Khái niệm và sự xuất hiện của

nghệ thuật giấy cũng mở ra rất nhiều giải pháp về không gian cũng như tác phẩm nghệ thuật.

Chính bởi luôn quan sát câu chuyện của những người làm nghệ thuật theo phương thức thực nghiệm, họa sĩ Thế Sơn nhận thấy trong bối cảnh nghệ thuật đương đại ở Việt Nam, rất hiếm người đeo đuổi nghệ thuật về giấy như nhóm tác giả đang sáng tác trúc chỉ. Theo ông, những người thực hành nghệ thuật tại Việt Nam còn khá cô đơn vì không thực sự có nhiều không gian để trưng bày, triển lãm giới thiệu với mọi người. Không chỉ có trúc chỉ mà rất nhiều dự án cũng như chất liệu nghệ thuật khác ở Việt Nam hầu như chưa có không gian và thị trường để phát triển. Nói tới mỹ thuật Việt Nam, câu chuyện về đồ họa, nhiếp ảnh

“

Những người thực hành nghệ thuật tại Việt Nam còn khá cô đơn vì không thực sự có nhiều không gian để trưng bày, triển lãm để giới thiệu với mọi người. Không chỉ có trúc chỉ mà rất nhiều dự án cũng như chất liệu nghệ thuật khác ở Việt Nam hầu như chưa có không gian và thị trường để phát triển.

Họa sĩ, Giám tuyển
Nguyễn Thế Sơn

Không gian truyền thống và đương đại từ trúc chỉ.

hoặc chất liệu thường được coi là “lạ tai” trong thị trường.

“Vì vậy mỗi khi có dự án, sự kiện mang tính giới thiệu về thực hành về nghệ thuật đương đại, chúng tôi luôn cố gắng tạo ra cơ hội cho các nghệ sĩ. Vài năm trước, tôi từng mời nhóm trúc chỉ tham gia Dự án nghệ thuật công cộng Phúc Tân, tuy nhiên lúc đó trúc chỉ chưa giải quyết được bài toán trưng bày ngoài trời. Hiện nay, công nghệ của trúc chỉ đã phát triển, không còn bó hẹp loại hình nghệ thuật này ở không gian bảo tàng, gallery mà đã bước ra không gian công cộng, có thể tương tác với nơi chốn và con người”, họa sĩ Thế Sơn chia sẻ.

Thách thức trong công nhận và lan tỏa nghệ thuật mới

Hàng năm tại Khoa Đồ họa của Trường Đại học Mỹ thuật Việt Nam, các giảng viên vẫn dành thời gian giảng dạy và ra bài tập về trúc chỉ cho sinh viên. Đầu tiên, họ sử dụng một chiếc khay có thể chứa nước để thả xơ sợi vào và seo thành giấy. Sau khi sinh viên biết seo giấy, họ chuyển sang công đoạn làm giấy nghệ thuật.

Sinh viên có thể sáng tạo rất nhiều cách khác nhau theo cảm hứng riêng từ trúc chỉ như kỹ thuật đồ họa, điêu khắc... Gần đây, có những cá nhân biến bài tập của mình thành tác phẩm nghệ thuật thị giác ngay từ trong ghế nhà trường qua việc xử lý màu sắc, độ mỏng dày cùng việc phối trộn các vật liệu tái chế. Các sinh viên có thể đưa màu vào bột giấy còn đang ướt, đổ khuôn, đập khuôn... cho thấy sự sáng tạo không giới hạn của nghệ thuật giấy dù quá trình này không đòi hỏi quá nhiều cơ sở vật chất.

Dù vậy, theo họa sĩ, PGS.

TS Nguyễn Nghĩa Phương, việc công nhận một loại hình nghệ thuật mới rất khó khăn ở Việt Nam và thử thách tiếp theo là lan tỏa cái mới đó. Theo họa sĩ Phương, trong các năm vừa qua, ngồi tại bất cứ hội đồng chấm giải nào, ông đều rất vất vả để thuyết phục mọi người trong việc công nhận trúc chỉ như một môn nghệ thuật.

“Vào năm 2014, trúc chỉ nhận giải Ba Giải thưởng Mỹ thuật ứng dụng toàn quốc, hầu như không có nhiều tranh luận vì được coi là một tác phẩm mỹ thuật với ô, bìa sách, ví, vỏ đựng đĩa CD... Nhưng về nghệ thuật tạo hình, phần đa đều cho rằng trúc chỉ thuộc về thủ công, nghệ thuật ứng dụng. Điều đó cho thấy nhiều người chưa hiểu ngôn ngữ của loại hình nghệ thuật này, bởi điều khắc có ngôn ngữ của điêu khắc, sơn mài có ngôn ngữ của sơn mài và ngôn ngữ của trúc chỉ rất riêng biệt. Chúng ta buộc phải hiểu để có thể thưởng thức trọn vẹn loại hình này”, ông Phương cho biết.

Trả lời về hướng đi tương lai của trúc chỉ Việt Nam, họa sĩ Phan Hải Bằng cho biết nghệ thuật trúc chỉ được khởi nguồn bởi các phương pháp truyền thống và kỹ thuật đồ họa trúc chỉ được tạo ra nhằm mang thêm cho giấy một khả năng, thoát khỏi thân phận làm “nền” để trở thành một tác phẩm tự thân, độc lập.

“Trên hành trình xây dựng nghệ thuật trúc chỉ, người sáng tạo không thể là người quyết định sau cùng mà đó là công chúng. Chính cách nhìn nhận của mỗi người sẽ là điều kiện quyết định có đưa trúc chỉ trở thành giá trị văn hóa mới của Việt Nam hay không”, ông Bằng nhấn mạnh.●

Nhạc kịch giúp lan tỏa tình yêu

Đạo diễn Trần Hoàng. Ảnh: Mạnh Cường

◉ HUY VŨ

“Có lẽ tôi đã trót yêu vở kịch này”, đạo diễn Trần Hoàng không giấu nổi sự say mê khi chia sẻ với Tạp chí *Ngày Nay* về dự án nhạc kịch “Viên đá ngũ sắc”, lấy cảm hứng về hành trình 13 năm “Mẹ còi” Mai Anh đồng hành cùng “chú lính chì” Thiện Nhân.

Hai đêm diễn của vở nhạc kịch vào ngày 9-10/11 vừa qua đã thu hút được sự chú ý của đông đảo khán giả Thủ đô.

Một vở nhạc kịch thuần Việt

Thưa đạo diễn Trần Hoàng, liệu việc lựa chọn nhạc kịch để chuyển thể câu chuyện của “Mẹ còi” và Thiện Nhân có là một quyết định liều lĩnh, hay nó sẽ giúp thổi một làn gió mới vào câu chuyện đã quá nổi tiếng này?

- Tôi đến với dự án này hoàn toàn ngẫu nhiên, chỉ sau cuộc gặp với NSUT Cao Ngọc Anh, PGĐ Nhà hát Tuổi trẻ, và “Mẹ còi” Mai Anh. Ngay tối hôm đó, tôi đã rất hào hứng và bắt tay phác thảo sườn kịch bản.

Sau một thời gian học về vũ kịch ở nước ngoài rồi trở về Việt Nam, bản thân tôi luôn nung nấu ý tưởng gây dựng một vở nhạc kịch mang phong cách hiện đại. Phải thừa nhận rằng thể loại nhạc kịch cũng không còn xa lạ gì trong địa hạt sân khấu

Việt Nam. Tôi luôn nói với cả ekip rằng chúng ta cần phải tạo ra thứ gì đó mới lạ, không đi theo lối mòn.

Việc chuyển thể câu chuyện của hai mẹ con Thiện Nhân thành một vở kịch thông thường sẽ là một bài toán khó để chinh phục khán giả. Bởi một vở kịch thông thường vốn giao đãi, cần có nút thắt, nút mở. Còn với nhạc kịch, thay vì sử dụng ngôn từ thông thường, chỉ cần âm nhạc để tạo cầu nối cảm xúc nhanh nhất và gần nhất đi đến trái tim khán giả. Chúng tôi muốn chọn một cách đơn giản nhất để kể lại câu chuyện này, thay vì diễn dịch lại nó bằng ngôn ngữ kịch thông thường.

Nhiều năm trở lại đây, khán giả Việt Nam cũng không xa lạ gì với bộ môn nhạc kịch và được thưởng thức nhiều vở nhạc kịch với sự tham gia của các diễn viên từ chuyên nghiệp cho tới nghiệp dư.

Nhưng ở “Viên đá ngũ sắc”, điểm độc đáo chính là nó xuất phát từ một câu

Các phân cảnh trong vở nhạc kịch “Viên đá ngũ sắc”. Ảnh: Mạnh Cường.

chuyện có thật, một câu chuyện cổ tích tồn tại trong xã hội chúng ta. Một số vở nhạc kịch khi được đưa về Việt Nam sẽ phải sử dụng các ca khúc phổ lại lời Việt, còn với riêng “Viên đá ngũ sắc”, chúng tôi sử dụng 100% các bài hát gốc. Một điểm độc đáo khác mà chúng tôi mong muốn tạo ra, đó là lâu nay nhạc kịch của Việt Nam thường thiếu sự liên kết giữa hai thành tố nhạc và kịch. Có không ít vở nhạc kịch dù dàn dựng sân khấu công phu và nhiều bài hát sôi động nhưng lại mất đi chất kịch.

Ở “Viên đá ngũ sắc”, chúng tôi lồng ghép nhiều yếu tố kịch hơn vào cốt truyện để tạo ra sự cuốn hút

trên sân khấu. Khi làm việc với các diễn viên, tôi yêu cầu các bạn phải thực sự thả lỏng bản thân khi bước lên sân khấu. Tôi không muốn khán giả thấy những phân cảnh khô cứng, những lời thoại rập khuôn. Đôi khi cách làm việc này có thể là con dao hai lưỡi đối với một vở kịch có nhiều lối mở này.

Nhạc kịch phải đem tới hạnh phúc cho khán giả. Nhạc kịch đóng vai trò như một liều thuốc xoa dịu những uất ức, mỗi mệt và căng thẳng mà chúng ta phải chịu đựng mỗi ngày. Trên thế giới không thiếu những vở bi kịch chất chứa nỗi đau trong từng câu hát, thế nhưng khi màn nhung hạ xuống, con

tim của khán giả sẽ nhẹ đi rất nhiều. Thông điệp này được chúng tôi gửi gắm qua ca khúc “Con ơi đừng sợ”. Khi bước vào thế giới nhạc kịch, chúng ta sẽ được giải thoát khỏi những cảm xúc tiêu cực trong cuộc sống.

Một điểm đáng chú ý là trong dự án “Viên đá ngũ sắc”, phần lớn các diễn viên hoàn toàn không có nền tảng nhạc kịch. Đây chắc hẳn là một thách thức không nhỏ đối với anh và các cộng sự?

- Có thể nhiều người sau khi xem xong không tin nhưng trước đó 100% dàn diễn viên của chúng tôi đều là dân nghiệp dư với nhạc kịch. Sau khi trải qua vòng casting, tôi nắm

Đạo diễn Trần Hoàng cùng ekip tập luyện trên sân khấu. Ảnh: Chương trình “Thiện Nhân và những người bạn”.

trong tay một dàn diễn viên người biết hát nhưng chưa biết diễn, người biết diễn lại hát kém, có người hát hay nhưng lại lóng ngóng khi tập vũ đạo.

Chỉ trong vòng 30 ngày đầu tiên, các bạn gần như thuần thục các màn hát, nhảy, diễn và có thể tự tin biểu diễn trên sân khấu. Tôi coi đây là một thử thách thú vị dành cho bản thân. Nếu được làm việc với dân chuyên, chắc chắn tiến độ công việc sẽ được đẩy nhanh, thế nhưng ở trong mỗi diễn viên không chuyên, tôi nhìn thấy những phẩm chất rất đẹp, rất sáng. Giống như câu chuyện của “Mẹ còi” và Thiện Nhân, tôi

cần những diễn viên có thể biểu cảm những cảm xúc rất nhẹ nhàng, đời thường và trong sáng.

Tôi luôn cố gắng đem đến tinh thần cởi mở, phóng khoáng trong quá trình dàn dựng “Viên đá ngũ sắc”. Điều này được thể hiện rõ nét trong phong cách dàn dựng, phong cách âm nhạc và đặc biệt là phong cách biểu diễn. Cụ thể, tôi yêu cầu diễn viên phải thực sự sống trong từng khoảnh khắc của nhân vật khi đứng trên sân khấu. Diễn viên phải hiểu nhân vật mình đang đóng, các bạn có thể sai thoại 10 câu nhưng chỉ cần nói trúng 1 ý của câu thoại, thì đó là lúc các bạn thực sự hóa thân vào nhân vật.

“**Nhạc kịch phải đem tới hạnh phúc cho khán giả. Nhạc kịch đóng vai trò như một liều thuốc xoa dịu những uất ức, mỏi mệt và căng thẳng mà chúng ta phải chịu đựng mỗi ngày.**”

Đạo diễn Trần Hoàng

“Nhạc kịch” hóa cổ tích ngoài đời thực

Nếu được thị phạm một buổi tập trên sân khấu sẽ thấy một đạo diễn Trần Hoàng rất khác so với vẻ ngoài nhả nhặn thường thấy, dường như có một ngọn lửa hùng hục trong giọng điệu và thần thái. Sân khấu có ý nghĩa thế nào với anh?

- Với riêng dự án này, tôi yêu cầu các diễn viên không chỉ nắm rõ kịch bản và vai trò của mình, mà khi về nhà phải xem lại các video ghi hình buổi tập ngày hôm đó để chỉnh sửa các động tác, cử chỉ của mình. Đây chính là cách để chúng tôi hoàn thành các mục tiêu trong ngày và trong tuần.

Tôi luôn nhắc các bạn diễn viên rằng: “Không ai được lơ là trên sân khấu. Dù có đang quay lưng vào khán giả, thì các bạn cũng phải diễn, phải sống hết mình trên sân khấu”. Tại sao lại cần sự nghiêm khắc như vậy? Bởi khi người diễn thực sự tôn trọng sân khấu và sống đúng với vai diễn, khán giả ở dưới tự khắc cảm nhận được nguồn năng lượng được lan tỏa trên sân khấu và thấu hiểu thông điệp mà chúng tôi muốn truyền tải.

Một trong những khó khăn lớn nhất mà chúng tôi phải nỗ lực vượt qua đó là thời gian. Một ngày của đoàn kịch chúng tôi thường bắt đầu từ lúc 5 giờ chiều, sau khi các diễn viên nhí tan học và được bố mẹ đưa tới chỗ tập, còn các diễn viên và các thành viên trong đoàn kết thúc công việc tại những nơi khác nhau. Tất cả mọi ngã đường của chúng tôi đều đổ dồn tới Nhà hát Tuổi trẻ. Dù mỗi người có một cuộc sống riêng vào ban ngày, nhưng khi đồng hồ điểm 6 giờ tối, tất cả 30 con người đều hoàn toàn tập trung năng lượng khi bước lên sân khấu.

Khi bắt tay vào dàn dựng, chúng tôi nỗ lực tạo dựng một bầu không khí vui vẻ, năng động để truyền năng lượng tích cực cho các bạn diễn viên, đặc biệt là các em nhỏ. Bản chất của vở kịch “Viên đá ngũ sắc” đã đòi hỏi chúng tôi phải truyền tải được thông điệp ấm áp của tình người. Trải nghiệm làm việc cùng các diễn viên không chuyên cũng giúp tôi học thêm được nhiều điều bổ ích, đặc biệt là cách xây dựng lòng tin vào khả năng của mỗi cá nhân trong đoàn. Bởi có tin thì mới yêu và trân trọng những gì chúng tôi đang làm.

Với tư cách là đạo diễn, có lẽ tôi đã trót yêu vở kịch này. Kết thúc mỗi buổi

tập, trên đường về nhà tôi thường ngân nga những câu hát mình nghe trên sân khấu. Không yêu làm sao được khi vở kịch chính là đứa con tinh thần mà chúng tôi được chứng kiến nó lớn lên mỗi ngày.

Để chuyển thể một cổ tích đời thường lên sân khấu nhạc kịch, có lẽ anh và các cộng sự sẽ phải cân nhắc rất nhiều trong việc chắt lọc các chi tiết hay sáng tạo trên nền những thứ đã có. Theo anh, chúng ta có nên đặt ra một ranh giới trong sáng tạo nghệ thuật?

- Trong cuộc sống và trong nghệ thuật, tôi luôn muốn mọi thứ có một cái kết có hậu. Kết thúc mỗi vở kịch, các nhân vật rồi sẽ có được hạnh phúc, những giấc mơ của họ lại được chấp cánh bay cao. Với “Viên đá ngũ sắc”, chúng tôi có lợi thế là đã sẵn có một cốt truyện hay ngoài đời thực, nhưng cũng chính cốt truyện này tạo ra áp lực cho người làm sáng tạo kịch bản. Khi xây dựng kịch bản, bản thân tôi và các cộng sự phải luôn vạch ra một chiếc “vòng kim cò” để biết sáng tạo trong khuôn khổ. Toàn bộ ekip khi họp bàn lần đầu đều đi tới thống nhất rằng chúng tôi sẽ sáng tạo trong giới hạn câu chuyện của những thân phận có thật.

Tôi khẳng định rằng 99,9% những gì được đem lên sân khấu đều là chất liệu từ ngoài đời thật, từ câu chuyện về việc “Mẹ còi” cùng Thiện Nhân rong ruổi khắp thành phố để tìm kiếm lòng tốt, cho tới câu chuyện “Mẹ còi” hát ru cho con trai trong bệnh viện... Đó thực sự là những câu chuyện cổ tích bước ra từ đời thật.

Là một người sáng tạo, chúng tôi cũng không giấu giếm những kỳ vọng dành cho vở kịch này. Chúng tôi mong muốn “Viên đá ngũ sắc” sẽ là một chất liệu mới không chỉ góp phần xây dựng cho chương trình Thiện Nhân và những người bạn, mà còn được đem đi công diễn ở nhiều nơi nhằm truyền cảm hứng tích cực cho xã hội.

Cảm ơn đạo diễn Trần Hoàng về những chia sẻ của anh! ●

Sợi vải và kim chỉ bước vào

◉ NGỌC PHẠM (theo New York Times)

Từ chỗ bị “mắc kẹt” trong định nghĩa về sản phẩm thủ công mỹ nghệ, các sản phẩm làm từ chỉ và vải đang dần được công nhận là tác phẩm nghệ thuật. Nghệ thuật sử dụng sợi (fabric art) đang từng bước xác lập được vị trí riêng trong bức tranh chung về nghệ thuật.

Sáng tạo từ những vật liệu đơn giản

Vào năm 1969, tác phẩm “Tám thảm tiến hóa: Anh ấy/ Cô ấy” của nghệ sĩ nổi tiếng Sheila Hicks, lúc đó mới 34 tuổi, được trưng bày tại Bảo tàng Nghệ thuật Hiện đại tại New York, đã gây sự ngạc nhiên lớn trong ngành nghệ thuật. Tác phẩm được làm từ hơn 3.000 sợi vải lanh “tóc đuôi ngựa”, bằng kỹ thuật khâu và xếp chồng lên nhau đã được công nhận là một “tác phẩm nghệ thuật”. Dù thoát nhìn nó có thể giống như thứ mà người ta có thể bắt gặp trong một cửa hàng vải thương mại, nhưng đây là một tác phẩm vĩ đại “được sáng tạo từ những vật liệu đơn giản, khiêm tốn nhất.”

“Tác phẩm của Sheila Hicks không phải hội họa cũng không phải điêu khắc truyền thống, nó là một thứ nghệ thuật riêng biệt: nghệ thuật sử dụng sợi. Nếu buộc phải phân loại thì nó sẽ nằm ở đâu đó giữa mỹ thuật và nghệ thuật ứng dụng”, nghệ sĩ Louise Bourgeois nhận xét. “Tuy nhiên, thành thật mà nói, những tác phẩm như vậy rất hiếm khi có thể thoát khỏi cái mác ‘vật dùng để trang trí’.”

Sheila Hicks không phải người đi đầu trong việc thực hành nghệ thuật sử dụng sợi, bà chỉ là người đầu tiên có tác phẩm được công nhận. Chương lịch sử của nghệ thuật sử dụng sợi đã được viết lên ngay từ đầu những năm 1960, khi các nghệ sĩ, đặc biệt là nữ giới ở khắp châu Âu và Mỹ khởi xướng “phong trào” thử nghiệm sử dụng sợi và vải trong hoạt động sáng tác. Những nghệ sĩ như Magdalena Abakanowicz hay Lenore Tawney, họ nỗ lực sáng tạo những tác phẩm ba

chiều, và tránh để những tác phẩm của mình bị coi là “sản phẩm trang trí trên tường”.

Sheila Hicks (89 tuổi) sinh ra ở bang Nebraska, Mỹ, bà là một trong những nghệ sĩ theo đuổi nghệ thuật sử dụng sợi nổi tiếng nhất. Điểm đặc biệt ở người nghệ sĩ này là bà có thể biến sợi chỉ, mảnh vải thành những tác phẩm trừu tượng nhỏ xinh nhưng vẫn đầy sức sống, như thác nước đổ hay những ngọn núi cao chót vót. Đến nay, nghệ sĩ Sheila Hicks đã dành hàng thập kỷ nghiên cứu về sợi từ các nghệ nhân ở nhiều quốc gia, trải dài từ Mexico đến Maroc.

Đến cuối những năm 70, nhiều nghệ sĩ vẫn lựa chọn gắn bó với hướng đi này, song phong trào thực hành nghệ thuật sử dụng sợi dần chìm xuống. Mặc dù sợi vải trở nên rất phổ biến và được sử dụng trong đời sống hàng ngày, nhưng chúng chỉ được xem là một loại vật liệu dùng để sản xuất quần áo, trang phục và những sản phẩm cần thiết khác cho cuộc sống, không được xem là một vật liệu sáng tạo nghệ thuật.

“Nghệ thuật sử dụng sợi vẫn luôn bị xem ‘anh em họ’ với cái gọi là nghệ thuật chính thống và không được coi trọng như nghệ thuật điêu khắc hay hội họa. Sự phân biệt này dường như bắt nguồn từ thời kỳ Phục Hưng, khi hội họa và điêu khắc luôn gắn liền với các loại hình nghệ thuật tự do như âm nhạc và thơ ca, còn dệt may thì không”, bà Elissa Auther, chuyên gia nghiên cứu lịch sử nghệ thuật, nhận định.

Nghệ sĩ Sheila Hicks.

Lớp trẻ thích thú sáng tạo

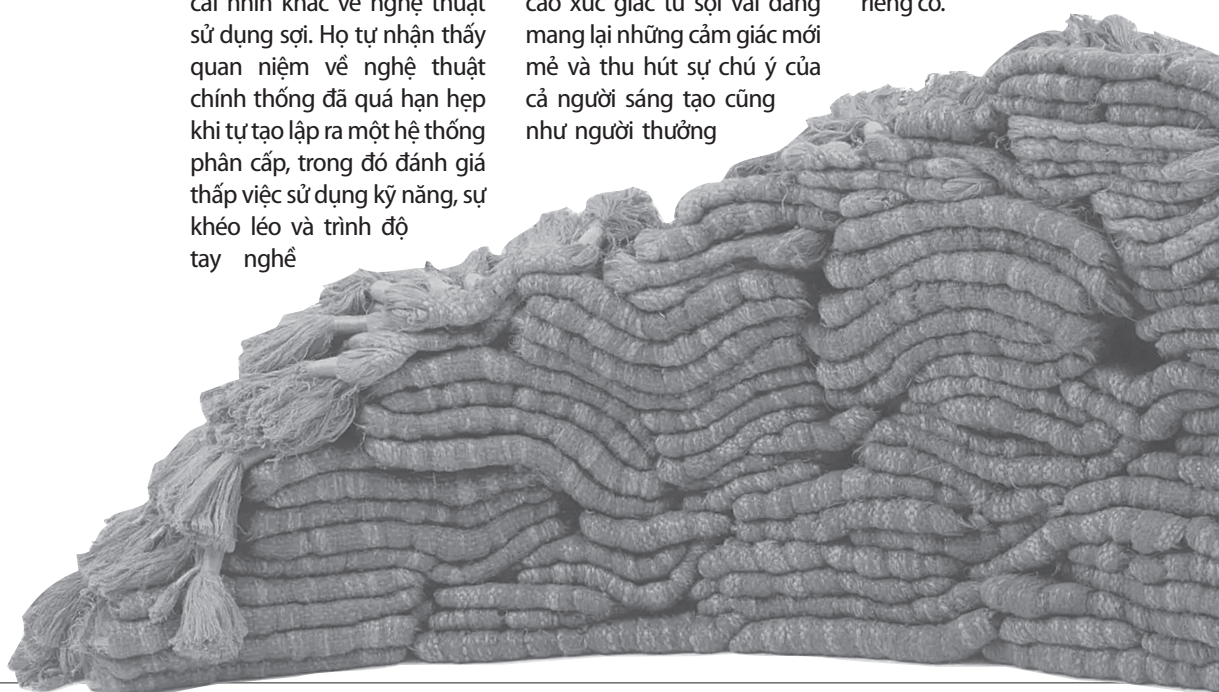
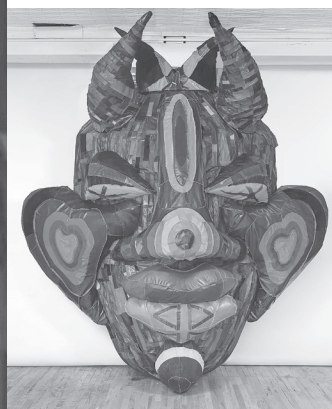
Tuy nhiên, cho đến nay, giới sáng tạo nghệ thuật đã có cái nhìn khác về nghệ thuật sử dụng sợi. Họ tự nhận thấy quan niệm về nghệ thuật chính thống đã quá hạn hẹp khi tự tạo lập ra một hệ thống phân cấp, trong đó đánh giá thấp việc sử dụng kỹ năng, sự khéo léo và trình độ tay nghề

trong nghệ thuật.

Trong thời đại mà người ta dành phần lớn thời gian để nhấn chạm màn hình, bàn phím, loại hình nghệ thuật để cao xúc giác từ sợi vải đang mang lại những cảm giác mới mẻ và thu hút sự chú ý của cả người sáng tạo cũng như người thưởng

Nghệ sĩ Tau Lewis.

thức nghệ thuật. Nhiều nghệ sĩ trẻ thích thú đi theo loại hình nghệ thuật này, họ thể hiện cái tôi rất riêng biệt và một khao khát chinh phục rất lớn, biểu hiện rõ nhất có thể thấy có trong cách làm việc của họ. Trong khi các nghệ sĩ thế hệ đầu đi khắp thế giới để học tập các nghệ nhân địa phương để tìm hiểu loại sợi phù hợp, những người nghệ sĩ trẻ thời nay lại lựa chọn thử nghiệm các loại sợi và vải đặc trưng ở chính quê hương mình. Họ coi đó là vật liệu đặc trưng, ẩn chứa lịch sử, văn hoá truyền thống của địa phương mình, và là chất liệu khác biệt riêng có.

nghệ thuật đương đại

Nghệ sĩ Marie Watt.

Nghệ sĩ Tau Lewis (29 tuổi) hiện đang sống tại New York, Mỹ đã quyết định sáng tạo ra những hình nhân lấy cảm hứng từ cộng đồng người Yoruba, dân tộc thiểu số nằm chủ yếu ở vùng Tây Phi cho các mẫu thiết kế của mình. Các tác phẩm của cô chủ yếu được làm từ các loại

vật liệu như vải, lông thú và da tái chế, được tìm kiếm và mua lại chủ yếu từ các cửa hàng đồ cũ và bạn bè xung quanh. Lewis xem đây như một cách để thể hiện dòng dõi của mình, một người sáng tạo nghệ thuật da màu, biết cách tận dụng mọi nguồn lực bản thân có trong tay và có thể tìm thấy để hiện thực hoá ước mơ của mình.

Cũng giống như Tau Lewis, nghệ sĩ Marie Watt (55 tuổi) ở thành phố Portland, Oregon, cũng chọn cho mình một hướng đi riêng. Cô đã làm ra những tòa tháp bằng chân nhằm thể hiện cho cuộc sống, môi trường, khí hậu, thói quen của những người địa phương sống ở khu vực phía tây bắc Thái Bình Dương. Một trong những vật liệu chính mà Watt sử dụng chính là loại vải đặc biệt mà chính phủ liên bang Mỹ cung cấp riêng cho cộng

“
Tác phẩm của Sheila Hicks không phải hội hoạ cũng không phải điêu khắc truyền thống, nó là một thứ nghệ thuật riêng biệt: Nghệ thuật sử dụng sợi. Nếu buộc phải phân loại thì nó sẽ nằm ở đâu đó giữa mỹ thuật và nghệ thuật ứng dụng.

Nghệ sĩ Louise Bourgeois

đồng Seneca, bộ tộc người bản địa ở khu vực Bắc Mỹ, mà cô là thành viên.

Với loại hình nghệ thuật sử dụng sợi, không chỉ có những người thực hành mới, mà ngay cả vị trí của nó hiện cũng đang liên tục được đánh giá cao hơn. Tại Mỹ, hiện đã có những tọa đàm chuyên biệt nghiên cứu về loại hình nghệ thuật này với chủ đề: “Lịch sử ngành dệt: Dệt may và trường phái trừu tượng hiện đại”, theo đó làm mối quan hệ giữa dệt may và trường phái nghệ thuật trừu tượng trong thế kỷ vừa qua. Trên thực tế, “dệt may” là thuật ngữ thông dụng

hơn, được sử dụng rộng rãi để mô tả khái quát về nghệ thuật sử dụng vải hoặc sợi dệt, đôi khi hai thuật ngữ “Nghệ thuật sử dụng sợi” (Fabric art) và “nghệ thuật dệt may” (Textile art) sẽ được sử dụng thay thế cho nhau, đồng thời có ý nghĩa ngang bằng nhau.

“Giờ đây, những người làm nghệ thuật, quản lý bảo tàng hẳn đã có cái nhìn khác về loại hình nghệ thuật này. Những người tham gia không còn là những chuyên gia về dệt may hay đồ thủ công, mà chính là những chuyên gia nghệ thuật đương đại. Cuối cùng thì số phận của loại hình nghệ thuật này đã được thay đổi và có những chuyển biến tích cực với một vị trí rất khác xưa trong thị trường nghệ thuật chung”, nghệ sĩ Sheila Hicks nói.●

Các nhà khoa học trong nước đánh giá, sau hai mùa giải gây tiếng vang toàn cầu, VinFuture đang tạo động lực lớn trong nghiên cứu cũng như xóa bỏ dần các rào cản giúp các nhà khoa học Việt có thể vươn tầm quốc tế, góp phần mang lại sự thay đổi đột phá cho khoa học Việt Nam.

Tiếng vang của VinFuture đã lan tỏa trên toàn cầu

Giải Nobel Y sinh 2023 là chủ đề được PGS.TS. Nguyễn Trần Thuật (Phó Giám đốc Trung tâm Nano và Năng lượng, Đại học Khoa học Tự nhiên, ĐHQG Hà Nội) nhắc đến khi mở đầu câu chuyện về VinFuture. Hai giải thưởng quốc tế tưởng chừng ít liên quan nhưng thực tế lại có điểm chung khi cùng vinh danh một công trình khoa học, đó là công nghệ vaccine mRNA phòng COVID-19. Điểm khác biệt là VinFuture đã trao giải cho chủ nhân của nghiên cứu mang tính đột phá, góp phần giúp nhân loại vượt qua đại dịch, trước Nobel 2 năm.

"Tôi nghĩ sẽ có thời điểm nào đó 2 người (TS. Katalin Karikó và GS. Drew Weissman) sẽ được giải Nobel nhưng không nghĩ lại sớm như vậy. Đây là vinh dự cho Việt Nam vì đã trao được giải cho nhà khoa học xứng đáng ngay từ cách đây 2 năm", PGS. Nguyễn Trần Thuật bày tỏ.

Vị chuyên gia về vật liệu bán dẫn và pin mặt trời cho rằng trước đây, mọi người thường so sánh VinFuture với các giải thưởng quốc tế về tổng giá trị tiền được trao. Nhưng nay, sự vinh danh này cho thấy trên bình diện quốc tế, giải thưởng VinFuture có quy mô, chất lượng, giá trị và uy tín tương đương với giải Nobel.

GS.TS Nguyễn Đức Chiến (Viện Vật lý Kỹ thuật, Đại học Bách khoa Hà Nội; Chủ tịch Hội Khoa học Vật liệu Việt Nam; Phó Chủ tịch Hội Vật lý Việt Nam) lại đứng từ góc độ khác để đánh giá về uy tín cũng như tầm ảnh hưởng quốc tế của giải thưởng khoa học công nghệ toàn cầu đầu tiên do người Việt khởi xướng.

Theo đó, bước sang mùa giải thứ ba, VinFuture ghi nhận sự tăng vọt cả về số lượng đối tác đề cử cũng như số công trình tham

Lễ trao giải thưởng VinFuture 2021 (Ảnh: VFP).

VinFuture tạo động lực lớn cho sự phát triển khoa học ở Việt Nam

○ TÙNG LÂM

gia. Cụ thể, năm nay, VinFuture nhận tổng cộng 1.389 hồ sơ từ hơn 90 quốc gia và vùng lãnh thổ, tăng gấp ba lần so với mùa đầu tiên.

Số lượng đối tác đề cử cho VinFuture năm nay cũng tăng hơn 4 lần, từ gần 1.200 của mùa giải đầu tiên lên tới hơn 5.260. Đáng chú ý, 1/5 số đối tác đề cử là các tác giả thuộc Top 2% các nhà nghiên cứu hàng đầu được trích dẫn nhiều nhất trên thế giới.

"Đó là những con số hết sức ấn tượng. Không đơn thuần là giải thưởng có giá trị lớn gấp ba lần Nobel, VinFuture còn có một sứ mệnh rất hấp dẫn, đó là 'Khoa học phụng sự nhân loại', nên có sức hút lớn với cộng đồng nghiên cứu. Trên thế giới khó có giải thưởng nào nhận được nhiều đề cử như thế. Tiếng vang của VinFuture đã rất lớn, lan tỏa khắp nơi. Điều đáng nói là giải thưởng toàn cầu này mới chỉ bước sang mùa thứ ba", GS. Chiến đánh giá.

"Luồng gió mới, cơ hội quý" cho khoa học Việt

Theo GS.TS Nguyễn Đức Chiến, VinFuture ra đời đã giúp kết nối mạnh mẽ giới khoa học trong nước với các nhà khoa học hàng đầu thế giới, đồng thời mang tới cơ hội hội nhập cho các nhà khoa học trẻ. Với các nhà nghiên cứu trẻ, được tiếp cận với

“

VinFuture giúp thế giới biết đến Việt Nam nhiều hơn trong lĩnh vực khoa học công nghệ. Hiện rất ít tổ chức về khoa học công nghệ trong nước có khả năng kết nối và mời được nhiều diễn giả đầu ngành của thế giới với sự đa dạng về lĩnh vực tới Việt Nam như VinFuture.

GS.TS Nguyễn Đức Chiến

những trí tuệ lỗi lạc của thế giới trong các lĩnh vực khác nhau là rất bổ ích bởi khi các nhà khoa học quốc tế đến Việt Nam, họ không chỉ cập nhật các xu hướng nghiên cứu mới nhất, triển vọng nhất, chia sẻ các kinh nghiệm quý báu mà còn tìm kiếm, kết nối những cơ hội hợp tác học thuật, mở rộng nghiên cứu... Về lâu dài, mối tương tác và hợp tác này sẽ giúp kéo gần khoảng cách của các nhà khoa học trong nước và thế giới.

"VinFuture giúp thế giới biết đến Việt Nam nhiều hơn trong lĩnh vực khoa học công nghệ. Hiện rất ít tổ chức về khoa học công nghệ trong nước có khả năng kết nối và mời được nhiều diễn giả đầu ngành của thế giới với sự đa dạng về lĩnh vực tới Việt Nam như VinFuture. Với người làm khoa học, điều này có ý nghĩa động viên, khích lệ rất lớn", GS. Chiến phân tích.

Đồng quan điểm, PGS.

Nguyễn Trần Thuật cho biết, VinFuture đã tạo cho giới khoa học công nghệ cả trong nước cũng như trên thế giới thói quen mới hướng về Việt Nam và hào hứng trông đợi công trình sẽ được vinh danh với giải thưởng cao nhất. Quan trọng hơn, VinFuture đã mang tới cho cộng đồng khoa học Việt Nam một luồng gió mới.

"Được gặp gỡ, giao lưu với các nhà khoa học lừng danh thế giới là một nguồn cảm hứng to lớn bên cạnh việc học hỏi về chuyên môn, giúp nhà khoa học Việt có mạng lưới kết nối với giới khoa học quốc tế", vị chuyên gia phân tích.

Trong khi đó, GS.TS. Hồ Tú Bảo (Giám đốc Phòng Thí nghiệm khoa học Dữ liệu, Viện Nghiên cứu cao cấp về Toán) cho rằng VinFuture là giải thưởng khoa học quốc tế lớn được tạo ra ở một đất nước có nền khoa học chưa phát triển nhiều, tất nhiên sẽ có những ý kiến khác nhau.

Tuy nhiên, theo GS. Bảo, cần nhìn nhận và đánh giá VinFuture trong tổ hợp những hoạt động khoa học của Vingroup và các nhà sáng lập để thấy rõ hơn giá trị của giải thưởng.

Trong khoảng 5-6 năm qua, Vingroup đã đẩy mạnh nhiều hoạt động liên quan đến khoa học và đóng góp cho cộng đồng. Đó là việc thành lập các Viện Nghiên cứu Dữ liệu lớn (VinBigData) để chia sẻ các nguồn dữ liệu và tài nguyên khoa học; Viện Nghiên cứu Trí tuệ nhân tạo (VinAI) với chương trình đào tạo miễn phí các tài năng trẻ về AI (AI Residency Program); Quỹ Đổi mới sáng tạo (VinIF) với hơn 100 dự án được hỗ trợ, trên 1.000 học bổng Thạc sĩ, Tiến sĩ, Sau Tiến sĩ, hơn 130 hội thảo quốc tế và bài giảng đại chúng...

"VinFuture đóng góp ở một khía cạnh khác, tôn vinh những nhà khoa học có nhiều đóng góp xuất sắc cho nhân loại. Giải thưởng đã mang nhiều nhà khoa học danh tiếng đến Việt Nam, và ngược lại, cũng cho thế giới biết thêm về Việt Nam với một khát vọng phát triển khoa học làm nền móng xây dựng đất nước. Theo nghĩa đó, VinFuture cùng các hoạt động khoa học khác của Vingroup đã và đang đóng góp lớn cho sự phát triển khoa học ở Việt Nam", GS. Hồ Tú Bảo khẳng định. ●

Số ca mắc sốt xuất huyết vẫn đang có chiều hướng gia tăng trong đợt giao mùa. Đáng chú ý, ngoài hai tuýp virus Dengue lưu hành chủ yếu là D1 và D2, kết quả giám sát mới đây cho thấy, Hà Nội ghi nhận thêm tuýp D3 gây bệnh sốt xuất huyết.

Theo thống kê, tuần 46/2023 cả nước ghi nhận 5.903 trường hợp mắc sốt xuất huyết, không có trường hợp nào tử vong (so với tuần trước số mắc giảm 18,2%), trong đó, số nhập viện là 4.568 (so với tuần trước số nhập viện giảm 18,2%). Tích lũy từ đầu năm đến nay cả nước ghi nhận 149.557 trường hợp mắc, 36 trường hợp tử vong. So với cùng kỳ năm 2022 số mắc giảm 53,2%, số tử vong giảm 109 trường hợp.

Riêng tại Hà Nội, Trung tâm Kiểm soát bệnh tật (CDC) thành phố cho hay, trong tuần từ ngày 10 - 17/11, trên địa bàn thành phố ghi nhận thêm 2.476 trường hợp mắc sốt xuất huyết tại 30 quận, huyện, thị xã (giảm 54 ca so với tuần trước đó). Các quận, huyện có nhiều bệnh nhân trong tuần qua, trong đó đứng đầu là Thanh Oai với 209 ca, tiếp đến là Hà Đông (206 ca), Đống Đa (199 ca), Hoàng Mai (170 ca), Thường Tín (145 ca), Thanh Trì (133 ca), Phú Xuyên (120 ca), Chương Mỹ (110 ca).

Ảnh minh họa.

Số ca sốt xuất huyết gia tăng cuối mùa dịch

○ HẠ TRÌ

Cộng dồn từ đầu năm 2023 đến nay, Hà Nội đã ghi nhận tổng cộng 33.489 trường hợp mắc sốt xuất huyết (tăng 2,5 lần so với cùng kỳ năm ngoái), trong đó có 4 ca tử vong. Bệnh nhân phân bố tại 30/30 quận, huyện, thị xã; 575/579 xã, phường, thị trấn. Trong đó, các quận, huyện có nhiều bệnh nhân là: Hà Đông (2.347 ca), Hoàng Mai (2.170 ca), Thanh Oai (2.087 ca), Phú Xuyên (2.041 ca), Đống Đa (1.928 ca), Thanh Trì (1.755 ca).

Đáng lưu ý, ngoài 2 tuýp virus Dengue lưu hành chủ yếu là D1 và D2, kết quả giám sát mới đây cho thấy, Hà Nội ghi nhận thêm tuýp D3 gây bệnh sốt xuất huyết. Cụ thể, theo CDC Hà Nội, kết quả giám sát tuýp virus Dengue lưu hành năm 2023 có 14 mẫu dương tính với D1, 17 mẫu dương tính D2, 1 mẫu dương tính D3.

Theo các chuyên gia y tế, ở nước ta, hiện có 4 tuýp vi rút Dengue gây bệnh sốt xuất huyết được ký hiệu là D1, D2, D3 và D4.

Do đó, một người có thể mắc đến 4 lần sốt xuất huyết trong đời và lần hai thường nặng hơn lần đầu.

“Nếu một người nhiễm tuýp 1, ngay lập tức có thể nhiễm tuýp 2. Vì thế, mỗi người có thể nhiễm ngay lập tức, thậm chí nhiễm đồng thời. Chỉ cần bệnh nhân ở trong vùng dịch, có sốt, có tiêu chảy, buồn nôn, có thể hướng đến bị mắc sốt xuất huyết”, BSCK II Nguyễn Trung Cấp, Phó Giám đốc Bệnh viện Bệnh Nhiệt đới Trung ương cho hay. Hiện Bệnh

“Nếu một người nhiễm tuýp 1, ngay lập tức có thể nhiễm tuýp 2. Vì thế, mỗi người có thể nhiễm ngay lập tức, thậm chí nhiễm đồng thời. Chỉ cần bệnh nhân ở trong vùng dịch, có sốt, có tiêu chảy, buồn nôn, có thể hướng đến bị mắc sốt xuất huyết.

BSCK II Nguyễn Trung Cấp

viện Bệnh Nhiệt đới Trung ương vẫn ghi nhận số ca mắc sốt xuất huyết gia tăng, trong đó có nhiều ca nặng. Thông thường vào cuối mùa dịch sốt xuất huyết, tỷ lệ ca nặng sẽ gia tăng hơn so với đầu mùa dịch.

Theo các bác sĩ, những đối tượng có nguy cơ cao diễn biến nặng khi mắc sốt xuất huyết cần lưu ý là: Nhóm dưới 4 tuổi, đặc biệt dưới 12 tháng tuổi; Nhóm bệnh nền, dễ chảy máu, có bệnh xuất huyết giảm tiểu cầu vô căn, có bệnh đông máu, khó cầm máu; Không may khi sốt xuất huyết, giảm tiểu cầu mà chảy máu, cầm máu rất phức tạp; Nhóm người béo phì, phản ứng với sốt xuất huyết rất mạnh mẽ, tỷ lệ nặng ở nhóm này cao hơn. Khi xảy ra diễn biến nặng, xử lý khó khăn hơn rất nhiều; Phụ nữ mang thai bị sốt xuất huyết có thể sinh bất cứ lúc nào. Nếu tiểu cầu giảm, nguy cơ chảy máu trong khi đẻ rất cao... ●

Giá dịch vụ khám chữa bệnh bảo hiểm y tế tăng

Bộ Y tế vừa ban hành Thông tư 22 quy định thống nhất giá dịch vụ khám chữa bệnh bảo hiểm y tế giữa các bệnh viện cùng hạng trên toàn quốc và hướng dẫn áp dụng giá, thanh toán chi phí khám bệnh, chữa bệnh trong một số trường hợp.

Thông tư này ban hành do mức lương cơ sở được Chính phủ điều chỉnh từ 1/7/2023 từ 1.490.000 đồng lên 1.800.000 đồng. Bộ Y tế cho biết mức giá này được áp dụng từ ngày 17/11, thay thế mức giá quy định trong Thông tư 39/2018 và Thông tư 13/2019 của Bộ Y tế. Nhìn tổng thể, mức giá điều chỉnh các dịch vụ tăng khoảng 10%.

Cụ thể, giá khám bệnh tại bệnh viện hạng đặc biệt (như

Bạch Mai, Việt Đức, Chợ Rẫy, Trung ương Huế, Trung ương Thái Nguyên, Trung ương Quân đội 108) tăng từ 38.700 đồng lên 42.100 đồng. Giá khám tại các Trạm Y tế xã nâng từ 27.500 lên 30.100 đồng. Mức tăng ở bệnh viện hạng I từ 38.700 đồng lên 42.100 đồng; bệnh viện hạng II từ 34.500 đồng lên 37.500 đồng; bệnh viện hạng III từ 27.500 đồng lên 30.100 đồng.

Giá ngày giường bệnh hồi sức cấp cứu cũng ghi nhận mức tăng

Ảnh minh họa.

theo từng hạng bệnh viện. Cụ thể như ở bệnh viện hạng đặc biệt, giá tăng lên 509.400 đồng (tăng 51.400 đồng); hạng I là 474.700 đồng (tăng 47.700 đồng); hạng II là 359.200 đồng (tăng 34.200 đồng).

Giá ngày giường bệnh hồi sức tích cực, ghép tạng, ghép tủy, ghép tế bào gốc cũng tăng khoảng trên dưới 10% tùy thuộc vào hạng bệnh viện. Cụ thể, giá giường bệnh này của hạng đặc biệt có giá mới là 867.500 đồng

(tăng 85.500 đồng), giá ở hạng I là 786.000 đồng (tăng 80.700 đồng), hạng II là 673.900 đồng (tăng 71.900 đồng).

Giá xét nghiệm và kỹ thuật của hơn 1.900 dịch vụ cũng thay đổi. Đơn cử, giá dịch vụ siêu âm tăng từ 43.900 đồng lên 49.300 đồng. Chụp CT Scanner đến 32 dãy có thuốc cản quang tăng từ 632.000 đồng tới 643.000 đồng...

Trước đó, tháng 7/2023, trong văn bản phản hồi về ý kiến của các bộ, ngành, đối với lộ trình điều chỉnh giá khám chữa bệnh, Bộ Y tế cho biết, mức điều chỉnh viện phí theo mức tăng lương cơ sở vào khoảng 5%.

PN

Tại phiên họp mới đây, Đại biểu Quốc hội Nguyễn Văn Huy (Đoàn Đại biểu tỉnh Thái Bình) thẳng thắn cho biết, thời gian gần đây, tình trạng dạy thêm trái quy định có chiều hướng gia tăng, tạo áp lực lớn cho học sinh, nhất là học sinh tiểu học.

Đưa dạy thêm vào... quỹ đạo

Điều 4 Thông tư 17/2012/TT-BGDĐT quy định rất rõ về dạy, học thêm đã nêu rõ các trường hợp cụ thể không được dạy thêm, song tình trạng này vẫn biến tướng. Hệ quả là nhiều gia đình quay cuồng chạy theo lịch học thêm của con, ảnh hưởng đến niềm tin của nhân dân, mặt khác cũng ảnh hưởng tới hình ảnh của nhà giáo chân chính...

Đại biểu Nguyễn Văn Huy thẳng thắn nhìn nhận, dạy thêm là công việc chính đáng của giáo viên, nhất là thực tế đời sống của đại bộ phận giáo viên hiện nay còn khó khăn. Ông phân tích thêm, cán cân cung - cầu trong giáo dục là cơ hội cho giáo viên có thể kiếm thêm thu nhập cho cuộc sống cá nhân. Khi học sinh muốn ôn luyện kiến thức chưa vững, muốn rèn luyện thêm năng lực, sẵn sàng cho các kỳ thi tuyển sinh, chuyển cấp, thi học sinh giỏi... các lớp học thêm là địa chỉ tin cậy để người học tìm đến. Do đó, việc dạy thêm - học thêm nếu xuất phát điểm từ nguyện vọng chính đáng của người học thì không đáng bị lên án.

Từ thực tiễn đó, Đại biểu Nguyễn Văn Huy nêu rõ, vấn đề cử tri và nhân dân mong muốn là quy định và tổ chức thực hiện việc dạy thêm học thêm như thế nào cho lành mạnh và đúng quỹ đạo. Do đó, Bộ Giáo dục và Đào tạo cần khẩn trương sửa đổi các quy định liên quan để quản lý hiệu quả, sâu sát, thiết thực và hài hòa lợi ích của học

Đại biểu Quốc hội Nguyễn Văn Huy.

“Luật hóa” liệu có quản được dạy, học thêm?

◉ MINH ANH

sinh, phụ huynh và giáo viên. Ngoài ra, Chính phủ cũng cần chỉ đạo Bộ Kế hoạch và Đầu tư sớm tham mưu trình để cơ quan có thẩm quyền quyết định đưa dạy thêm, học thêm vào danh mục ngành nghề kinh doanh có điều kiện...

Bộ trưởng Nguyễn Kim Sơn đồng tình với ý kiến của Đại biểu, theo Bộ trưởng, Bộ GD&ĐT đã có rất nhiều văn bản quy định, đặc biệt có Thông tư 17 quy định việc kiểm soát dạy thêm, học thêm trong khuôn khổ của nhà trường. Những quy định về đạo đức của nhà giáo, trong quy tắc ứng xử của trường học, văn hóa học đường, thi hành công vụ của nhà giáo... cũng đã rất đầy đủ đối với hoạt động dạy

thêm, học thêm trong môi trường nhà trường. Tuy nhiên, đối với môi trường ngoài nhà trường thì còn đang thiếu cơ sở pháp lý để có thể quản lý, điều tiết, giám sát và xử lý.

Bộ trưởng Bộ GD&ĐT cũng cho biết, trong quá trình sửa Luật Đầu tư, Bộ đã từng gửi văn bản cho Ủy ban Kinh tế của Quốc hội và Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Thủ tướng vào năm 2020, đề nghị bổ sung việc dạy thêm, học thêm vào danh mục các ngành nghề kinh doanh có điều kiện. Tuy nhiên, không rõ lý do tại sao trong quá trình từ năm 2020-2021, đề xuất này đã không được chấp thuận.

Giải quyết tận “gốc” từ chương trình giáo dục phổ thông mới

Theo ông Trần Thế Cương, Giám đốc Sở GD&ĐT Hà Nội, thời gian qua dư luận phản ánh nhiều về tình trạng vi phạm quy định dạy thêm, học

thêm và hiện tượng này có xảy ra. Quan điểm của ngành giáo dục là phải thực hiện đúng theo quy định của Bộ GD&ĐT cũng như quyết định của UBND TP Hà Nội.

Cách đây không lâu, Sở đã GD&ĐT Hà Nội đã có cuộc họp, chấn chỉnh hơn 2.800 cơ sở giáo dục phổ thông thực hiện đúng các quy định, trong đó có cả việc dạy thêm, học thêm.

“Sở GD&ĐT sẽ lập các đoàn kiểm tra đồng loạt kiểm tra các cơ sở giáo dục về vấn đề thu chi, dạy thêm học thêm, dạy học bổ trợ, liên kết trong trường học. Nếu phát hiện cơ sở vi phạm sẽ xử lý nghiêm”, ông Cương nói.

PGS.TS Trần Xuân Nhĩ, nguyên Thứ trưởng Bộ GD&ĐT thì cho rằng, bản chất của việc dạy thêm, học thêm không xấu. Thực tế hiện nay, học sinh và phụ huynh có rất nhiều nhu cầu như bồi dưỡng học sinh giỏi, đi học thêm các môn năng khiếu, chẳng hạn âm nhạc, mỹ thuật, thể thao hay kỹ năng sống... Trong khi đó, đời sống của giáo viên lại khó khăn, mức thu nhập chưa tương xứng và đáp ứng đủ nhu cầu cuộc sống, buộc thầy cô phải mở lớp dạy thêm dựa trên chính sức lao động của mình. Việc dạy thêm, học thêm như vậy là chính đáng.

Để tránh biến tướng tiêu cực, càng cần phải đưa dạy thêm, học thêm vào danh mục ngành nghề kinh doanh

có điều kiện. Điều kiện về cơ sở vật chất, chuyên môn, giá cả, điều kiện giảng dạy... phải có những quy định, khung cụ thể thì việc quản lý, xử lý vi phạm về vấn đề dạy sẽ dễ dàng hơn rất nhiều được dạy thêm và không làm nó biến tướng.

Bàn thêm về vấn đề này, TS Nguyễn Viết Khuyến, nguyên Phó Vụ trưởng Vụ Giáo dục ĐH (Bộ GD&ĐT) cho rằng, muốn hạn chế được tình trạng này, đầu tiên phụ huynh phải thay đổi nhận thức, không gây quá nhiều áp lực học tập lên con cái. Thứ hai là chương trình giáo dục phổ thông mới phải thật sự giảm tải, giảm áp lực thi cử, thành tích vì nếu kiến thức vẫn nặng nề, phụ huynh sẽ buộc phải cho con đi học thêm. Nên giải quyết triệt để tận gốc vấn đề này thay vì luật hóa. Việc luật hóa dạy thêm, học thêm chỉ giải quyết được phần “ngọn”.

Theo đó, gốc của vấn đề ở đây cần phải giải quyết là nội dung chương trình học, đặc biệt là những vấn đề còn tồn tại của sách giáo khoa. Bên cạnh đó, cần nâng cao nhận thức của học sinh và phụ huynh đối với việc học thêm. Việc học thêm còn có thể xuất phát từ bạn bè, các câu lạc bộ, trải nghiệm thực tế... trong khi thực tế dạy thêm, học thêm chỉ là một phần rất nhỏ của cuộc sống, do đó, kiến thức của học sinh vẫn sẽ rất rộng, thiếu kinh nghiệm. ●

◉ **TS Nguyễn Viết Khuyến, nguyên Phó Vụ trưởng Vụ Giáo dục ĐH (Bộ GD&ĐT) cho rằng, muốn hạn chế được tình trạng này, đầu tiên phụ huynh phải thay đổi nhận thức, không gây quá nhiều áp lực học tập lên con cái. Thứ hai là chương trình giáo dục phổ thông mới phải thật sự giảm tải, giảm áp lực thi cử, thành tích.**

Ứng dụng nghệ thuật biểu diễn truyền thống vào đời sống

Chiều 25/11, tọa đàm “Nghệ thuật biểu diễn truyền thống và việc phát triển công nghiệp văn hóa ở Hà Nội” do Khoa Các khoa học liên ngành, Đại học Quốc gia Hà Nội phối hợp với Sở VH-TT Hà Nội tổ chức, đã diễn ra tại Nhà máy Xe lửa Gia Lâm, Hà Nội.

Tọa đàm đã làm rõ sự đa dạng, tiềm năng của các loại hình nghệ thuật biểu diễn truyền thống tại Hà Nội và những cơ hội, thách thức trong việc khai thác, ứng dụng nghệ thuật biểu diễn truyền thống trong các sản phẩm, dịch vụ văn hóa, sáng tạo của Hà Nội. Nhất là trong các liên hoan, lễ hội, sự kiện, buổi biểu diễn, khóa đào tạo nghệ thuật, du lịch địa phương...

Nghệ nhân ưu tú Nguyễn Trọng Hinh, Phường múa hát Ải Lao (quận Long Biên) chia sẻ, Phường múa hát Ải Lao gồm 30 hội viên đến với nhau từ niềm đam mê và trách nhiệm với cha ông để lại. Với nghệ thuật độc đáo không đầu có, Phường thường xuyên đi biểu diễn các nơi để giới thiệu đến đồng bào nhân dân. Tuy nhiên, vấn đề khó khăn hiện nay là việc đào tạo thế hệ trẻ tiếp nối di sản cha ông khi giới trẻ không mặn mà. Mọi người trong Phường cũng mong muốn có địa điểm thờ ông Hoàng Hổ và nhà tập múa hát.

Nghệ sĩ múa rối nước Chu Lượng cũng cho rằng, múa rối nước là nghệ thuật đặc sắc của Việt Nam và Hà Nội là nơi có nhiều phường rối nước nhất với 5 phường. Hiện nay, giới trẻ có chiều hướng quan tâm đến nghệ thuật truyền thống trong đó có rối nước. Nhiều hoạt động sáng tạo cũng được khai thác từ nghệ

Các nghệ nhân, nghệ sĩ quản lý đơn vị biểu diễn tham gia tọa đàm.

thuật rối nước như, tạo hình rối nước, vẽ tranh, vẽ lên áo phông tạo sự độc đáo, hấp dẫn khách hàng. Tuy nhiên, việc bảo tồn và phát huy giá trị nghệ thuật múa rối nước cũng đặt ra vấn đề cho cơ quan quản lý để vừa giữ được bản sắc cũ, vừa khai thác cho hoạt động sáng tạo hiện nay.

Các nhà nghiên cứu, nhà khai thác nghệ thuật truyền thống cũng cho rằng, tại một số quốc gia khu vực châu Á, việc khai thác nghệ thuật truyền thống cho phát triển du lịch được thực hiện rất tốt. Nhiều tour du lịch được xây dựng có tới 2 buổi biểu diễn nghệ thuật. Tất nhiên, đó là các chương trình nghệ thuật thực cảnh, được xây dựng với quy mô hoành tráng, có sức

cuốn hút người xem. Vì vậy, để khai thác tốt nghệ thuật biểu diễn truyền thống cho hoạt động du lịch buộc các đơn vị nghệ thuật phải đầu tư bài bản, chuyên nghiệp.

Tiến sĩ Nguyễn Thu Thủy, Giảng viên Khoa Các khoa học liên ngành, Đại học Quốc gia Hà Nội khẳng định, tính kết nối của chúng ta chưa cao. Nghệ thuật biểu diễn truyền thống cần tăng cường kết nối du lịch và kết nối với giáo dục. Ví dụ, các doanh nghiệp lữ hành và các đơn vị nghệ thuật có thể kết nối xây dựng tour thăm làng cổ Đường Lâm và xem vở thực cảnh Tinh hoa Bắc Bộ. Đơn vị nghệ thuật có thể kết nối với các trường học tổ chức cho học sinh xem các chương

trình biểu diễn, tương tác với nghệ sĩ, trải nghiệm làm các vật dụng. Việc kết nối với các trường học là một hướng đi hữu hiệu để các cháu tìm hiểu nghệ thuật truyền thống, nuôi dưỡng tình yêu nghệ thuật và sau này các cháu có những hoạt động sáng tạo về nghệ thuật.

Hiện tại, Hà Nội cũng có nhiều trung tâm hoạt động nghệ thuật do giới trẻ tổ chức và vận hành đang nhiều kết quả khả quan như: Trung tâm Âm nhạc truyền thống Thăng Long, Trung tâm Xúc tiến Quảng bá Di sản văn hóa Phi vật thể. Các trung tâm này vừa đào tạo các lớp nghệ thuật biểu diễn truyền thống, vừa quảng bá nghệ thuật đến

đồng bào công chúng trong nước và ở nước ngoài. Đó là những bước đi hiệu quả góp phần phát triển công nghiệp văn hóa Hà Nội.

Bà Bùi Thị Hương Thủy, Phó Phòng quản lý Di sản, Sở VH-TT Hà Nội cũng cho biết, năm 2022, Hội đồng nhân dân Thành phố Hà Nội đã ban hành Nghị quyết quy định chế độ đãi ngộ, hỗ trợ Nghệ sĩ nhân dân, Nghệ sĩ ưu tú, nghệ nhân và câu lạc bộ tiêu biểu trong lĩnh vực di sản văn hóa phi vật thể thành phố Hà Nội. Đối với nghệ nhân nhân dân 40 triệu đồng/người, đối với nghệ nhân ưu tú 30 triệu đồng/người. Chế độ hỗ trợ đối với câu lạc bộ tiêu biểu: Hỗ trợ lần đầu khi câu lạc bộ được thành lập để mua sắm trang thiết bị, đạo cụ: 50 triệu đồng/câu lạc bộ.

Hỗ trợ kinh phí hoạt động hàng năm cho các câu lạc bộ tiêu biểu hoạt động thường xuyên, bảo vệ, phát huy giá trị di sản văn hóa phi vật thể trên địa bàn đạt hiệu quả: 20 triệu đồng/câu lạc bộ/năm. Thành phố cũng có chế độ đối với nghệ nhân, người kế cận năm giữ di sản tham gia thực hành, trình diễn, truyền dạy, bảo vệ, phát huy giá trị di sản. Đó là những yếu tố thuận lợi để các nghệ nhân và các câu lạc bộ di sản văn hóa phi vật thể phát huy tốt vai trò của mình trong giữ gìn và phát huy di sản.

PV

Toàn cảnh tọa đàm.

Hệ thống cáp treo tại các điểm du lịch nổi tiếng của Việt Nam đã tạo ra một cú hích với truyền thông thế giới, khi *New York Times* và hàng loạt báo quốc tế đã không ngớt lời ngợi khen và “ưu ái” những vị trí hàng đầu trong danh sách điều cần trải nghiệm khi khám phá mảnh đất hình chữ S.

“Mua lời khen” từ cộng đồng quốc tế

Ngày 25/10/2023, nhật báo Mỹ *New York Times* đăng tải bài viết với tiêu đề đầy tò mò về cáp treo tại những điểm du lịch nổi tiếng của Việt Nam: “Nếu có thể đi cáp treo đến Đâu trường La Mã, bạn đang ở Việt Nam”. Ngay khi được đăng tải, bài viết đã đứng vị trí đầu tiên trong mục Du lịch và xuất hiện trên trang chủ của tờ nhật báo hàng đầu nước Mỹ, thu hút độc giả từ khắp nơi trên thế giới.

Những gì mà tác giả Patrick Scott mô tả về cáp treo Việt Nam trong bài viết trên *New York Times* đầy rực rỡ và ấn tượng. Trên khắp mọi miền đất nước, đó là 6 công viên Sun World có cáp treo, thu về 9 kỷ lục Guinness thế giới. Tại đảo ngọc Phú Quốc, tuyến cáp treo băng qua 8 km biển để ngắm đại dương “trong vắt như pha lê” từ trên cao. Tại miền Tây Bắc, đó là tuyến cáp treo lên đỉnh Fansipan – nóc nhà Đông Dương, băng qua những biển mây dày và trắng xóa. Và không thể không kể đến tuyến cáp treo lên đỉnh Bà Nà (Đà Nẵng) – dấu mốc đầu tiên của Tập đoàn Sun Group tại Việt Nam, biến trạm nghỉ dưỡng xưa kia của người Pháp thành Sun World Ba Na Hills – tổ hợp công viên giải trí theo phong cách châu Âu, có Cầu Vàng – một hiện tượng truyền thông của thế giới, một biểu tượng của du lịch Việt Nam.

Đây không phải lần đầu tiên báo chí quốc tế ấn tượng với các hệ thống cáp treo tại Việt Nam. Ví dụ điển hình nhất là cáp treo Hòn Thơm, liên tục được truyền thông thế giới quan tâm trong thời gian gần đây, cùng nhận định chung là trải nghiệm bắt buộc phải thử khi tới Phú Quốc.

Tháng 10/2023, hãng thông tấn Yonhap gọi cáp treo Hòn Thơm là “trải nghiệm

Hiện tượng cáp treo và hình ảnh du lịch Việt Nam trên bản đồ thế giới

TRUNG HOÀNG

Cáp treo lên đỉnh Bà Nà được tạp chí danh tiếng Travel + Leisure ngợi ca là một trải nghiệm tuyệt vời.

độc đáo, khi được ngắm nhìn phong cảnh Địa Trung Hải ở một đất nước nhiệt đới”. “Kinh thánh của giới xê dịch” Lonely Planet trong bài đăng của mình vào đầu tháng 11 thì nhận định trải nghiệm cáp treo Hòn Thơm có mức giá hợp lý, và du khách được ngắm toàn cảnh biển Phú Quốc từ trên cao vô cùng đẹp mắt.

Travel+Leisure hồi cuối tháng 7 vừa qua gợi ý cáp treo lên đỉnh Bà Nà là một trong những trải nghiệm tuyệt vời nhất ở Đà Nẵng. Trong khi đó, tạp chí *Escape* của Úc cũng cho rằng việc lên khu du lịch Sun World Ba Na Hills ở độ cao khoảng 1.500m so với mực nước biển khiến “Đà Nẵng thú vị hơn với mọi du khách”.

Cáp treo cũng trở thành một “thời nam châm” hút khách tới Việt Nam do hợp với nhu cầu của du khách hiện đại. Ông Yong Sun Ok- Trưởng phòng khu vực Đông Nam Á của công ty du lịch top đầu Hàn Quốc Hanatour nhận định, một trong những lý do Việt Nam hút khách Hàn Quốc là do có thể tiếp cận những ngọn núi bằng cáp treo. “Bản thân tôi thích đi cáp treo. Tôi nghĩ điều hấp dẫn nhất là có thể ngắm cảnh từ trên cao”, ông cho biết.

Giá trị bền vững

Cáp treo không chỉ là một phương tiện chở khách, mà còn là biểu tượng cho sức sáng tạo của người làm du lịch Việt Nam. Nếu thiên nhiên nước ta được ban phú cho vẻ đẹp và sức hấp dẫn không thể chối cãi, thì cáp treo chính là phương tiện để tiếp cận chúng một cách vẹn toàn nhất.

Tuy nhiên, chỉ những giá trị như vậy thì không thể khiến truyền thông quốc tế phải dành nhiều “giấy mực” cho hệ thống cáp treo đến thế.

Những nhận định tích cực cùng những lời tán dương liên tục từ các tờ báo quốc tế hàng đầu đã cho thấy sức ảnh hưởng của cáp treo tới hình ảnh ngành du lịch Việt Nam với thế giới. Hệ thống cáp treo là một trong những ví dụ tiêu biểu cho thấy sự tăng trưởng vượt bậc của hạ tầng du lịch Việt Nam, đóng góp quan trọng vào việc thúc đẩy nền kinh tế địa phương trong vài năm trở lại đây, như cách *New York Times* nhận định: “Việt Nam là nơi có 4 tuyến cáp treo dài nhất thế giới, đều được xây dựng trong thập kỷ qua, cho thấy biến chuyển ngoạn mục của nền kinh tế và ngành du lịch nước này.

Định vị Việt Nam trên bản đồ du lịch thế giới

Trong một lộ trình phát triển du lịch bền vững, cáp treo đặt nền móng đầu tiên để phát triển hạ tầng du lịch, để theo sau đó “dẫn bước chân” du khách tới những sản phẩm du lịch hấp dẫn, được ví như “kỳ quan nhân tạo”. Ví dụ thành công nhất có thể kể đến Cầu Vàng tại Sun World Ba Na Hills (Đà Nẵng).

Ngay từ khi được thành hình giữa lưng chừng núi Chúa, Cầu Vàng đã vượt qua sứ mệnh của một cây cầu dẫn lối du khách đến với miền tiên cảnh, để trở thành biểu tượng mới của ngành du lịch Việt. Giờ đây, khi tới những cửa hàng bán đồ lưu niệm, du khách dễ dàng nhìn thấy hình ảnh Cầu Vàng “bao phủ” khắp mọi nơi.

Mới đây, bài viết của *Bored Panda* nhận định hình ảnh của Đà Nẵng hiện nay “đồng nghĩa” với Cầu Vàng trong mắt khách quốc tế: “Không quá lời khi nói rằng Cầu Vàng đã đưa Đà Nẵng lên bản đồ du lịch của hàng trăm triệu du khách trên khắp châu Á và hơn thế nữa”.

Hay tại Phú Quốc, Thị trấn Hoàng Hôn – Sunset Town là một biểu tượng mỗi khi truyền thông quốc tế nhắc tới đảo Ngọc. Hãng thông tấn Yonhap của Hàn Quốc nhận định Sunset Town là “trải nghiệm độc đáo khi được ngắm nhìn phong cảnh Địa Trung Hải ở một đất nước nhiệt đới”, còn trang *Traveller* của Úc lại cho rằng “Du khách sẽ thích thú khi khám phá từng góc ngách thị trấn mang vẻ đẹp Italy này”.

Có thể thấy, khi nhắc tới hình ảnh Việt Nam trên bản đồ du lịch thế giới, truyền thông quốc tế không còn chỉ nhắc đến các kỳ quan thiên nhiên như vịnh Hạ Long hay hang Sơn Đoòng, mà còn nhắc tới những sản phẩm du lịch hấp dẫn do con người tự tạo nên. Hình ảnh Việt Nam giờ đây đã gắn liền với sức sáng tạo phi thường của người làm du lịch, với những kỷ lục đã được thế giới ghi nhận, như cáp treo. ●

Cảnh biển thơ mộng của nam đảo Phú Quốc nhìn từ cáp treo Hòn Thơm.

Cáp treo được đánh giá là cách để phát triển du lịch một cách bền vững, mang đến “bộ mặt mới” cho các điểm đến mà nó xuất hiện, cải thiện đời sống của người dân bản địa, đóng góp cho sự phát triển kinh tế địa phương.

Theo ghi nhận của bài báo trên *New York Times*, với chính quyền Sa Pa, địa phương chỉ đón 65.000 khách du lịch vào năm 2010, trước khi đường cao tốc từ Hà Nội được xây dựng vào năm 2014 và cáp treo được khánh thành vào năm 2016. Đến năm 2019, lượng du khách đã tăng vọt lên 3,3 triệu và đạt 2,5 triệu vào năm ngoái trong nỗ lực phục hồi sau đại dịch Covid.

Cáp treo Fansipan cùng với hệ sinh thái du lịch hấp dẫn gồm Sun World Fansipan Legend và khách sạn Hotel de la Coupole – MGallery Sa Pa là cú hích góp phần giúp GRDP đầu người của Sa Pa đã tăng từ hơn 40 triệu đồng/người lên hơn 80 triệu đồng/người, chỉ trong vòng 5 năm.

Hay tại Đà Nẵng, cùng với những công trình biểu tượng, chuỗi sự kiện quy mô, kể từ khi ra đời, cáp treo và Sun World Ba Na Hills đã trở thành động lực quan trọng tạo nên cơn sốt tăng trưởng ấn tượng. Theo thống kê, từ năm 2009 đến 2018, lượng khách tới Đà Nẵng tăng 463%, du khách đến Bà Nà tăng hơn 160 lần. Năm 2019 đánh dấu sự phát triển vượt bậc của ngành du lịch thành phố, thể hiện qua con số 8,6 triệu lượt du khách, trong đó, khách quốc tế ước đạt 3,5 triệu lượt, mang về tổng thu ước đạt 30.973 tỷ đồng.

Phiên họp của Đại hội đồng Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hợp quốc (UNESCO) lần thứ 42 ngày 21/11/2023 vừa qua đã thông qua nghị quyết phê chuẩn danh sách các “Danh nhân văn hóa và sự kiện lịch sử niên khóa 2024-2025”, trong đó có hồ sơ kỷ niệm 300 năm Ngày sinh của danh y Hải Thượng Lãn Ông Lê Hữu Trác của Việt Nam.

UNESCO vinh danh Đại danh y Hải Thượng Lãn Ông Lê Hữu Trác

Năm 2024 là tròn 300 năm Ngày sinh của Hải Thượng Lãn Ông Lê Hữu Trác. Việc UNESCO vinh danh ông là một sự ghi nhận to lớn đối với những công lao, đóng góp, cống hiến của ông cho nền y học, văn học, văn hóa dân tộc Việt Nam cũng như thế giới.

Theo phóng viên TTXVN tại Paris, đánh giá về nghị quyết vừa được UNESCO thông qua, Thứ trưởng Ngoại giao Hà Kim Ngọc, Chủ tịch Ủy ban Quốc gia UNESCO Việt Nam, Trưởng đoàn Việt Nam tham dự kỳ họp cho biết việc UNESCO vinh danh danh y Hải Thượng Lãn Ông Lê Hữu Trác của Việt Nam là sự ghi nhận và đánh giá cao của cộng đồng quốc tế đối với những đóng góp của cá nhân danh y

đối với xã hội, cộng đồng, nhất là tư tưởng nhân văn “sống vì mọi người” và tinh thần “học tập suốt đời”, là những giá trị mà tổ chức đang thúc đẩy. Nghị quyết được toàn thể thành viên UNESCO thông qua là sự khẳng định rõ ràng nhất về những đóng góp to lớn của người Việt Nam trên các lĩnh vực giáo dục, y tế, văn hóa, xã hội, đồng thời thể hiện sự lan tỏa tài năng, trí tuệ của người Việt Nam trên trường quốc tế.

Tham dự phiên họp và chứng kiến thời khắc lịch sử khi Chủ tịch Đại hội đồng UNESCO gõ búa thông qua nghị quyết còn có Thứ trưởng Thường trực Bộ Y tế Đỗ Xuân Tuyên, Phó Chủ tịch Ủy ban Nhân dân tỉnh (UBND) Hà Tĩnh Trần Bá Hùng, Đại sứ Lê Thị Hồng Vân - Trưởng phái đoàn đại diện thường trực của Việt Nam

bên cạnh UNESCO cùng đại diện tỉnh Hưng Yên, Ủy ban Quốc gia UNESCO Việt Nam.

Thứ trưởng Thường trực Bộ Y tế Đỗ Xuân Tuyên nhấn mạnh danh y Lê Hữu Trác là một nhân vật lịch sử đã để lại kho tàng giá trị to lớn trong lĩnh vực y học, văn hóa và giáo dục. Với truyền thống “uống nước nhớ nguồn”, “tôn sư trọng đạo”, việc Việt Nam xây dựng hồ sơ và đệ trình lên UNESCO càng thêm ý nghĩa khi nghị quyết vinh danh danh y Lê Hữu Trác được thông qua vào đúng dịp cả nước đang kỷ niệm ngày Nhà giáo Việt Nam 20/11 và ngành y tế đang hướng tới kỷ niệm 69 năm Ngày Thầy thuốc Việt Nam 27/2 vào năm 2024 - tròn 300 năm ngày sinh của danh y.

Phó Chủ tịch UBND tỉnh Hà Tĩnh Trần Bá Hùng chia sẻ đây là

niềm vui, niềm tự hào không chỉ của tỉnh Hà Tĩnh, tỉnh Hưng Yên - quê hương của danh y mà của toàn thể người dân Việt Nam. Hải Thượng Lãn Ông Lê Hữu Trác (1724 - 1791) là một đại danh y, nhà văn hóa xuất sắc của dân tộc. Ông đã để lại cho hậu thế một khối di sản văn hóa đồ sộ, tiêu biểu là bộ “Hải Thượng y tông tâm lĩnh” - bộ sách được coi là “Bách khoa thư” y học vĩ đại nhất của Việt Nam thời trung đại và còn nguyên giá trị đến hiện tại.

Đại sứ Lê Thị Hồng Vân cho biết hồ sơ đề cử của Việt Nam được các chuyên gia quốc tế đánh giá cao, được chuẩn bị kỹ lưỡng, đáp ứng các tiêu chuẩn, tiêu chí do UNESCO đề ra, đặc biệt là phù hợp với lý tưởng và sứ mệnh của tổ chức trong các lĩnh vực giáo dục, khoa học, văn

hóa, thông tin - truyền thông, góp phần thúc đẩy hòa bình, đối thoại văn hóa, hiểu biết lẫn nhau giữa các dân tộc.

Như vậy đến nay, UNESCO đã thông qua Nghị quyết vinh danh và cùng kỷ niệm năm sinh/năm mất của các cá nhân tiêu biểu của Việt Nam như kỷ niệm 600 năm ngày sinh Danh nhân Nguyễn Trãi (1980); 100 năm ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh (1990); 250 năm ngày sinh Danh nhân Nguyễn Du (2015); 650 năm ngày mất của Nhà giáo Chu Văn An (2019); 200 năm ngày sinh của Danh nhân Nguyễn Đình Chiểu (2021); 250 năm ngày sinh, 200 năm ngày mất của Nữ sĩ Hồ Xuân Hương (2021) và 300 năm ngày sinh của Danh y Hải Thượng Lãn Ông Lê Hữu Trác (2023).

TTXVN

Đại diện của quốc đảo Saint Lucia đắc cử Chủ tịch Hội đồng chấp hành UNESCO

Ngày 24/11, bà Vera El-Khoury Lacoeuilhe, Phó Đại sứ của quốc đảo Saint Lucia tại Tổ chức Khoa học, Giáo dục và Văn hóa của Liên hợp quốc (UNESCO), đã đắc cử chức Chủ tịch Hội đồng chấp hành của UNESCO.

Đây là một trong những vị trí quan trọng nhất của tổ chức có trụ sở tại thủ đô Paris (Pháp) này. Với 36 phiếu ủng hộ, nhà ngoại giao nữ 64 tuổi gốc Liban này đã vượt qua ứng cử viên của Brazil, người chỉ nhận được 20 phiếu bầu.

Phát biểu sau cuộc bỏ phiếu,

bà Lacoeuilhe khẳng định: “Từ nay, một kỷ trang sử đã được mở ra - trang sử của đoàn kết, thống nhất và hợp tác giữa tất cả chúng ta”.

Theo kế hoạch, năm 2024, Hội đồng chấp hành UNESCO sẽ đề xuất người kế nhiệm Tổng giám đốc Audrey Azoulay sau khi bà này kết thúc hai nhiệm kỳ 4 năm liên tiếp vào cuối năm 2025.

Các nước thành viên UNESCO sẽ tiến hành bỏ phiếu về các đề cử cho chức danh này.

Bà Lacoeuilhe cũng từng là ứng cử viên của Liban cho vị trí cao nhất UNESCO năm 2017,

song đã thất bại trước bà Audrey Azoulay.

Trước đó, ngày 23/11, Argentina đã rút khỏi cuộc đua vào chức Chủ tịch Hội đồng chấp hành Tổ chức Khoa học, Giáo dục và Văn hóa của Liên hợp quốc (UNESCO) sau khi ông Javier Milei được bầu làm tổng thống quốc gia Nam Mỹ.

Chức Chủ tịch Hội đồng chấp hành UNESCO được luân phiên theo khu vực và sắp tới đến lượt một quốc gia Mỹ Latinh hoặc Caribe.

PV

Để sản xuất nông nghiệp, người dân tại các tỉnh phía Bắc như Hà Giang, chủ yếu bao gồm người Mông và một số nhóm người như Dao, Lô Lô, Cờ Lao, Pu Páo... đã tận dụng từng hốc đá để canh tác. Từ đó, kỹ thuật thổ canh hốc đá độc đáo của đồng bào đã hình thành, được duy trì qua nhiều thế hệ.

Nổi tiếng với khí hậu và thổ nhưỡng đặc thù do nằm ở vùng núi đá bao phủ bốn bề, việc trồng trọt của đồng bào sinh sống trên cao nguyên đá Hà Giang càng trở nên vất vả, đòi hỏi sự thấu hiểu địa hình và thích ứng với thiên nhiên khắc nghiệt. Với kỹ thuật canh tác hốc đá, người dân đã sử dụng các nông cụ thích hợp với điều kiện canh tác, như cày, bừa, cuốc bướm.

Cày sử dụng trên nương đá là loại cày do người Mông chế tác, phù hợp với địa hình đất dốc, nhiều đá. Thân cày chắc khỏe, lưỡi cày có hình tam giác cân, nhỏ, dày, mũi hơi tù và nặng, chịu được lực khi va đập vào đá.

Bừa có hai loại: bừa tay và bừa chân. Bừa tay là loại bừa có tay ngang để người sử dụng cầm ấn xuống khi bừa. Bừa chân được dùng thông dụng hơn, thường có dạng hình chữ nhật, cấu tạo chắc chắn, với hai hàng răng, không có tay giữ, khi bừa, người điều khiển phải đứng lên bừa.

Với nơi đất khô cứng, người bừa phải xếp thêm đá lên thân bừa để tạo sức nặng, cho bừa sâu hơn, làm cho tơi đất. Cuộc bướm có lưỡi mỏng, to bản, hình tam giác, cong ở phần chuôi, nhọn hai đầu, nên thuận lợi cho việc cào, vơ cỏ, vun gốc trên nương đá.

Vào mùa xuân khi tiết trời ấm áp, bà con bắt đầu khai phá, rẫy cỏ, xếp đá làm hàng rào. Khai phá để làm nương là công việc tốn nhiều công sức và thời gian nhất đối với bà con vùng cao nguyên đá. Khi muốn tạo một mảnh nương mới, đồng bào thường chọn

Tri thức canh tác hốc đá là di sản được trao truyền qua nhiều thế hệ.

TRI THỨC CANH TÁC HỐC ĐÁ

Sức sống mãnh liệt trên cao nguyên

◉ THANH HÀ

khu vực có nhiều ánh nắng, không quá dốc, tốt nhất là khu vực có nhiều cây mọc.

Sau đó, người dân phát cỏ và cây bụi theo nguyên tắc phát từ dưới lên. Công việc tiếp theo là nhặt đá xếp thành bờ ở sườn phía dưới của nương để giữ cho nương không bị sạt lở, xói mòn và rửa trôi màu. Nếu không đủ đá tại chỗ để xếp thành bờ, đồng bào thường tìm đá ở xung quanh xếp thêm lên.

Quá trình khai thác nương, xếp đá chủ yếu được tiến hành bằng phương pháp thủ công. Những đoạn nương dài và nhiều đất thì bờ đá được kê cao, chạy dọc theo sườn thấp của nương, với diện tích rộng thì có thể làm thành nương bậc thang.

Thông thường, để tận dụng tối đa đất canh tác, đồng bào không chỉ xếp đá ở những nơi có diện tích rộng, tại những sườn phía trên cao của nương, những chỗ nhiều

đá không thể san bằng được, đồng bào thường kê thành những hốc đá kín, sau đó gùi thêm đất đổ vào đó. Việc xếp đá tạo thành những bờ ngăn, thành những mảnh nương là công sức của nhiều thế hệ cộng đồng các dân tộc nơi đây, trải qua thời gian dài mới có được những mảnh nương xanh ngát như ngày nay.

Do việc canh tác thổ canh trên nương phụ thuộc rất nhiều vào điều kiện tự nhiên

nên thường chỉ trồng được một vụ ngô chính. Sau khi thu hoạch ngô xong, đồng bào tận dụng đất để trồng thêm một số loại cây lương thực, hoa màu khác. Ngoài ngô, sản phẩm từ nương thổ canh hốc đá còn có tam giác mạch và một số loại cây được trồng khá phổ biến trên nương thổ canh hốc đá, như đậu tương, đậu Hà Lan, đậu răng ngựa, dong riềng,... Riêng với người Mông, đồng bào còn

Khí hậu và thổ nhưỡng khắc nghiệt của Cao nguyên đá Đồng Văn.

trồng lanh để dệt vải may trang phục.

Đến nay, kỹ thuật canh tác hốc đá vẫn là phương thức chủ đạo trong hoạt động sản xuất của đồng bào vùng cao nguyên đá Hà Giang. Tri thức này thể hiện sức sống mãnh mẽ, tinh thần giữ đất, giữ làng, dù khó khăn đến đâu, các dân tộc vẫn tìm tòi sáng tạo, duy trì cuộc sống no đủ cho các thành viên. Bên cạnh đó, kỹ thuật canh tác hốc đá còn tạo nên những giá trị văn hóa đặc sắc - văn hóa ứng xử với thiên nhiên và xây dựng môi trường sống.

Vì những giá trị đặc biệt nêu trên, "Tri thức canh tác hốc đá của cư dân cao nguyên đá Hà Giang" đã được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch công nhận và đưa vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể Quốc gia thuộc các huyện Quản Bạ, Yên Minh, Đồng Văn, Mèo Vạc, theo Quyết định số 2684/QĐ-BVHTTDL vào ngày 25/8/2014.●

Thời gian có màu gì?

Gần trăm năm trước, trong Thi nhân Việt Nam, nhà thơ Đoàn Phú Tứ có duy nhất một bài thơ, tình cờ nó lại là tuyệt tác

Màu thời gian

"Hương thời gian không nồng

Hương thời gian thanh thanh"

"Màu thời gian không xanh

Màu thời gian tím ngắt"

Gần đây, chúng ta chẳng mấy ai còn quan tâm đến thời gian mang hình tướng gì nữa, điều chúng ta còn quan tâm ở thời gian có lẽ chỉ là tiền bạc, thời gian hình gì tướng gì chẳng được, miễn ra tiền là được. Làm gì có thời gian để nghĩ ngẩn ngơ về thời gian, vì điều ấy từ rất lâu đã gần quá chặt với ẩn dụ về tiền bạc.

Chúng ta đi thẳng từ cuối tuần này tới đầu tuần tới, từ kỳ nộp tiền nhà tháng này tới kỳ nộp tiền học phí cho con tháng tới, từ đợt sale này tới ngày lễ mua sắm khác. Thời gian của thị dân được chiếc xe lu cuộc đời trải phẳng, rải lên một lớp nhựa đường để đời ta bám dính, rồi họ kẻ làn, đặt giới hạn tốc độ, rồi được cấm lên các biển báo liên tục như quốc lộ, một con đường một chiều đi thẳng đến cái chết. Ngày sinh nhật, ngày đầy tháng con, lịch gửi báo cáo, lịch ly hôn, lịch nâng ngực, lịch chụp ảnh checkin với hoa sen...

Trước khi thời gian được coi là một đường thẳng, có giáo tôi từng kể về thời kỳ mà thời gian có hình tròn. Có lẽ đó thời nông nghiệp khi người ta rất gần với mặt trời mặt trăng. Thời gian của người làm nông xưa sẽ là xuân, hạ, thu, đông rồi lại xuân, là vòng tròn lặp đi lặp lại của trăng khuyết, thượng huyền, trăng tròn rồi lại hạ huyền. Thời gian lúc này là những vòng tròn lồng vào nhau như sóng nước. Họ sống trong những vòng tròn nhỏ, cuộc đời người ta lúc này cũng là những vòng sóng nhỏ lồng vào nhau, làm gì rồi cũng lại nhìn mặt nhau, lặp đi lặp lại, khác hoàn toàn với những người sống cuộc đời công nghiệp quyết tuyệt, với thời gian bằng đường thẳng. Những đường thẳng công nghiệp đã cắt nhau một lần sẽ không gặp nhau lần nào nữa.

Chúng ta có cái mâu thuẫn bán thời gian của mình, đổi lại tiền bạc và tự đánh lừa mình đây là giá trị bản thân. Điều ấy còn không mâu thuẫn bằng việc cho gán cho thời gian một

sự khan hiếm giả tạo. Người ta tạo ra một thúc ép về sự khan hiếm của thời gian để bắt người ta làm tất cả những điều họ muốn: Thanh xuân ngắn lắm hãy hưởng thụ bằng cách mua hàng của tôi, tuổi trẻ nhanh qua cần cưới vợ theo ý bố mẹ, con gái có thì hãy sinh con đẻ cái và sau đó lớn lên dạy nó đúng đắn điều ấy, sắp về hưu rồi hãy làm cố gắng giàu thêm cho sắp em nhé,... thực ra chúng ta có khan hiếm thời gian đến mức ấy không, vì sao làm kinh doanh gọi là busy-ness tạo ra sự bận rộn?

Nói đến tiêu chuẩn kép, đó sự mâu thuẫn về hình hài của quá khứ và tương lai. Chúng ta có xu hướng nhìn dòng sông tương lai rõ ràng lạc quan, chắc chắn trong khi dòng sông quá khứ thường đục ngầu và mờ mịt, trong khi mồm nói điều ngược lại.

Ta không thể nhớ rõ mặt người

yêu cũ nhưng hình dung rất rõ cô gái mình mới thả tim.

Ta luôn muốn biết về năm mới mình tốt thế nào nhưng thường lơ đi năm ngoái mình tệ ra sao.

Thời gian là vàng bạc, ấy là chỉ thời gian của tương lai.

Thời gian của quá khứ chỉ là vàng nổi, và gắn kết lại với nhau bởi những ký ức không rõ ràng, thứ mà không ai muốn ngoái lại nhìn kỹ, trừ khi mắc kẹt lại trong dòng sông thời gian.

Không nhớ gì về thời gian quá khứ, rất tự tin ở các mốc tương lai, tôi cho rằng đó là một năng lực quan trọng của con người.

Vì một cuộc đời hạnh phúc, là một biểu hiện quan trọng của một trí nhớ tốt.

Những người hạnh phúc chẳng mấy khi bận tâm thời gian có hình thù gì. ●

○ TÂM TÌNH FACEBOOK

Làm bao nhiêu tiếng thì đủ?

○ KIM TRUNG

Mấy năm trước, tôi từng để cập cuốn Tâm lý người An Nam, trong đó Paul Giran có một ý rất giống suy nghĩ của cụ Tản Đà và cụ Phan Chu Trinh khi viết về người Việt: MỘT DÂN TỘC LƯỜI BIẾNG, ít khi làm việc gì đến đâu đến đấy, mong muốn của người Việt thiên về hội hè đánh chén, thích chơi hơn làm. Và người Việt trong quá khứ thường không đạt được mục tiêu nào cần sự nỗ lực trong thời gian quá dài, dễ bằng lòng và thích hưởng thụ các vui thú gia đình dễ dãi...

Vừa qua, lại có đề nghị quy định giảm giờ làm của người lao động trong khu vực doanh nghiệp, xuống 44 giờ/tuần và tiến tới 40 giờ/tuần như khu vực công.

Trung Quốc đã không thể trở thành nền kinh tế lớn nhất thế giới nếu không có sự lao động chăm chỉ đến kinh ngạc của cả tỷ dân. Nhật Bản không thể hồi phục và trở thành cường quốc kinh tế nếu người dân Nhật không chăm chỉ làm việc 10-12 tiếng mỗi ngày trong hàng thập kỷ. Hàn Quốc và Singapore còn là những tấm gương soi chiếu rõ ràng hơn về sự chăm chỉ.

Còn các báo cáo về chất lượng và hiệu suất lao động của người Việt hiện nay, dù từ ILO hay các công ty nghiên cứu, chưa có báo cáo nào có chỉ số tích cực.

Không có gì cần bàn cãi về sự cần thiết nâng cao năng suất chất lượng lao động. Nhưng trước khi nâng cao được năng suất lao động, trước hết cần làm việc chăm chỉ, làm việc miệt mài, làm việc có trách nhiệm.

Đừng quên bổ sung vitamin A cho trẻ

Chiến dịch bổ sung vitamin A tại Hà Nội sẽ diễn ra trong hai ngày 1 - 2/12, uống vết ngày 3 - 4/12. Đối tượng được bổ sung vitamin A là trẻ từ 6 - 35 tháng tuổi đang có mặt tại địa phương, kể cả trẻ vắng lai, trẻ đang điều trị tại các cơ sở y tế.

Phó Giám đốc Sở Y tế Hà Nội Vũ Cao Cương yêu cầu các Trung tâm Y tế quận, huyện, thị xã chủ động xây dựng kế hoạch triển khai chiến dịch uống bổ sung vitamin A

Dự kiến số lượng trong độ tuổi được uống vitamin A đợt này là 385.477 trẻ. Trong đó, trẻ từ 6 - 11 tháng là 64.946 trẻ; từ 12 - 35 tháng là 320.531. Toàn thành phố có 1.657 điểm uống vitamin A. Mục tiêu đặt ra của chiến dịch là 99,8% trẻ từ 6 - 35 tháng tuổi được uống vitamin A liều cao.

Chiều 24/11, Sở Y tế Hà Nội tổ chức hội nghị triển khai kế hoạch tổ chức chiến dịch cho trẻ uống bổ sung vitamin A đợt 2/2023 trên địa bàn thành phố. Tại hội nghị, cán bộ phụ trách hoạt động uống vitamin A của các đơn vị được hướng dẫn chuyên môn kỹ thuật cho trẻ uống vitamin A, xử trí hóc, sặc, cách bố trí sắp xếp

trang thiết bị dụng cụ, công tác thống kê, báo cáo.

Phát biểu chủ trì hội nghị, Phó Giám đốc Sở Y tế Hà Nội Vũ Cao Cương yêu cầu các Trung tâm Y tế quận, huyện, thị xã chủ động xây dựng kế hoạch triển khai chiến dịch uống bổ sung vitamin A cho trẻ đảm bảo an toàn, hiệu quả. "Các đơn vị chuẩn bị tốt trước chiến dịch về rà soát đối tượng, đảm bảo vật tư y tế, viên nang vitamin A, tổ chức điểm uống phù hợp. Cán bộ y tế cho trẻ uống vitamin A phải bảo đảm đúng kỹ thuật, đủ liều lượng được chỉ định", ông Vũ Cao Cương nhấn mạnh.

Theo nhiều chuyên gia y tế, tuy cơ thể chỉ cần vitamin A với liều lượng rất nhỏ nhưng nếu thiếu sẽ gây ra rất nhiều tác hại. Vitamin A có thể bổ sung qua chế độ dinh dưỡng và cho trẻ uống vitamin A liều cao định kỳ mỗi 6 tháng dành cho trẻ dưới 36 tháng tuổi.

Vitamin A là loại vitamin tan trong chất béo, có tác dụng trên võng mạc, giúp cho mắt có thể thích nghi với sự thay đổi "sáng - tối" một cách nhanh

tượng "quáng gà" xuất hiện khi trời nhá nhem tối.

Bên cạnh chức năng về thị giác, vitamin A còn có vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy sự phát triển và bảo vệ toàn vẹn các tế bào biểu mô ở mắt, da, đường hô hấp, tiêu hóa và tiết niệu. Khi thiếu vitamin A, sản xuất các niêm mạc giảm, tế bào bị khô và xuất hiện sừng hóa.

Vitamin A còn tham gia vào quá trình đáp ứng miễn dịch của cơ thể, làm tăng đề kháng của cơ thể đối với bệnh tật. Vitamin A còn có vai trò trong sự tăng trưởng, giúp trẻ phát triển bình thường. Thiếu vitamin A làm trẻ chậm lớn. Việc bổ sung vitamin A liều cao định kỳ mỗi 6 tháng cho trẻ là giải pháp hiệu quả góp phần phòng chống thiếu vitamin A. Mỗi liều dự phòng có thể bảo vệ trẻ trong thời gian từ 4 - 6 tháng.

PV

GIẢI Ô CHỮ

◊ LÊ VĂN

HÀNG NGANG

- Nhà thơ, tác giả *Màu tím hoa sim* bất hủ.
- Vườn quốc gia lâu đời nhất ở Canada, đã được xếp vào danh sách Di sản thế giới.
- Hòn đảo lớn thứ năm ở Hàn Quốc, nơi có nhiều điểm du lịch lý tưởng.
- Phản chiếu ánh sáng lấp lánh, đẹp mắt.
- Tên hiệu Chu Văn An - "người thầy của mọi thời đại" ở nước ta.
- Nghệ sĩ dương cầm người Ba Lan, tác giả những bản tình ca bất hủ dành cho Piano.
- Huyện miền núi, đã được UNESCO đưa vào danh sách các địa danh thuộc *Khu dự trữ sinh quyển miền tây Nghệ An*.
- Mãnh tướng nổi tiếng, người có công trong việc lật đổ Nhà Tần và tranh chấp thiên hạ với Hán Cao Tổ Lưu Bang.
- Khu rừng ngập mặn nguyên sinh nằm cạnh phá Tam Giang; được xem là một trong những địa điểm không thể bỏ qua trong cẩm nang du lịch xứ Huế.

20. Trường đại học đầu tiên của Phật giáo ở Ấn Độ, là Di sản Thế giới đã được UNESCO công nhận.

HÀNG DỌC:

- Bãi biển "siêu sạch" ở Sa Huỳnh, Quảng Ngãi.
- Vườn quốc gia nằm trên mũi phía tây của đảo Java, Indonesia; đã được UNESCO công nhận là Di sản thế giới.
- Làm bối rối, làm lúng túng (tiếng Anh).
- Liên đoàn bóng đá Pháp (viết tắt).
- Nhà vật lý và kỹ sư người Pháp, phát minh chiếc kính mang tên ông; được ứng dụng trong việc chế tạo ngọn hải đăng.

Ô CHỮ SỐ 353

- Rất khít, không còn kẽ hở nào.
- Một địa điểm nghỉ dưỡng tuyệt đẹp ở New Zealand.
- Được xem là "thiên thần sa ngã", từ bỏ Chúa, rồi trở thành Satan nơi địa ngục.
- Nấu nhừ thức ăn bằng cách đun nhỏ lửa và lâu.
- Khu du lịch sinh thái ở ngoại thành Hà Nội, thuộc huyện Ba Vì.
- Một sách trong Kinh Thánh, gồm loạt những bài thơ về tình yêu, theo thể thi ca.
- Ở tạm một nơi không phải nhà mình.

ĐÁP ÁN SỐ 352

Bạn đọc giải ô chữ và gửi về Tòa soạn Ngày Nay: P201 - 202, Nhà B5, Khu Ngoại giao Đoàn, 298 Kim Mã, Ba Đình, Hà Nội.

Ngoài phong bì ghi rõ: THAM GIA GIẢI Ô CHỮ NGÀY NAY SỐ 353

03 bạn đọc gửi sớm nhất nhận 01 thẻ cào điện thoại 100.000 đồng/người.

“Tái sinh” di tích giếng bậc thang cổ trong thời đại mới

◉ MỘC CHI (theo Nikkei Asia)

Tại Ấn Độ, hàng trăm công trình giếng bậc thang cổ đã bị phá hủy, trở thành tàn tích của lịch sử. Tuy nhiên, một số công trình hiện cũng đang được quốc gia Nam Á này nỗ lực cải tạo lại, nhằm tái sử dụng cho những mục đích mới.

Giếng bậc thang là một công trình được xây dựng theo cấu trúc độc đáo, có chức năng phục vụ cho hoạt động lưu trữ nước. Chúng cũng được thiết kế nhằm đảm bảo đủ lượng nước cần thiết quanh năm cho những khu vực dễ bị hạn hán, như tại bang Rajasthan, và phòng ngừa trường hợp động đất xảy ra. Bên cạnh đó, giếng bậc thang còn đóng một vai trò đặc biệt quan trọng trong đời sống văn hoá cộng đồng tại Ấn Độ, nơi giao lưu, gặp gỡ của người dân địa phương.

Mới đây, giếng bậc thang Bansilapet nằm ở thành phố Hyderabad phía nam Ấn Độ, được xây dựng từ thế kỷ 17, đã được mở cửa đón du khách tham quan trở lại sau thời gian dài bị bỏ hoang.

Có lẽ khó ai có thể hình dung rằng, nơi đây từng bị lấp đầy bởi hơn 2.000 tấn rác vụn. Bansilapet gần như đã bị lãng quên cho đến khi được “tái sinh” bởi nhóm các nhà bảo tồn và kiến trúc sư địa phương, thông qua một dự án nhằm khôi phục các giếng bậc thang cổ trong khu vực. Giờ đây, khu phức hợp đã được tân trang lại một không gian mới, với ba phòng trưng

bày minh họa lịch sử và một nhà hát vòng tròn, trở thành một địa điểm nổi tiếng thu hút đông đảo khách du lịch đến vãng cảnh.

Theo một số nghiên cứu, giếng bậc thang có niên đại từ khoảng năm 600 trước, và thậm chí còn có thể sớm hơn khoảng thời gian này. Chúng có rất nhiều tên gọi khác nhau được biết đến như baori, baoli, vav hay kalyani, tùy thuộc vào khu vực và ngôn ngữ của từng địa phương, được tìm thấy ở nhiều vùng tại Ấn Độ, trong đó Gujarat và Rajasthan là những bang có số lượng

giếng bậc thang nhiều nhất trên cả nước. Điểm đặc biệt của những giếng bậc thang nằm sâu dưới lòng đất tại Ấn Độ chính là những mái vòm, bức tranh, tượng hình trang trí độc đáo được khắc tạc bên lối đi dẫn xuống.

Những tuyệt tác kiến trúc hoàn toàn có thể được tìm kiếm tại giếng bậc thang cổ Adalaj, hay còn có tên gọi khác là Rudabai Ni Vav. Địa danh này nằm ở ngoài ô thành phố Ahmedabad thuộc bang Gujarat. Công trình này thể hiện rất rõ nét sự độc đáo trong thiết kế, kiến trúc của

sự gây choáng ngợp. Tính đối xứng và sự phức tạp trên từng nét chạm khắc ở các tầng điều khắc, bức tượng xung quanh giếng cổ, tất cả đều đạt đến mức tuyệt mỹ.

Tại Ấn Độ, bên cạnh những công trình kể trên, còn có rất nhiều giếng bậc thang cổ nổi tiếng như Agrasen Ki Baoli hay Chand Baori. Thế nhưng, ở quốc gia đông dân nhất thế giới cũng còn đó hàng trăm công trình giếng bậc thang cổ đang bị hư hỏng nặng, thậm chí một con số đáng kể giờ chỉ còn là đồng đổ nát. Trước thực trạng đó, trong vài năm gần đây, chính quyền các bang của Ấn Độ, giới chuyên gia bảo tồn, các cơ quan phi lợi nhuận tại nước này đã tích cực triển khai một số giải pháp nhằm “khôi phục và tái sinh các công trình kiến trúc dưới lòng đất”.

Đến nay, một số giếng bậc thang cổ sau khi được khôi phục lại, đã được chuyển đổi mục đích sử dụng sao cho phù hợp với yêu cầu của thực tiễn. Đơn cử như tại các bang khô hạn của Ấn Độ, nước ở các công trình này sẽ được khử phù sa, lọc sạch, từ đó trở thành nguồn nước sạch phục vụ cho nhiều hộ gia đình. Việc cải tạo lại các giếng bậc thang cổ ở Ấn Độ không chỉ có ý nghĩa to lớn về mặt văn hoá, kiến trúc, lịch sử đơn thuần. Hơn thế, bước đi này được cho cũng sẽ góp phần giúp Ấn Độ có thể đảm bảo khả năng tiếp cận nguồn nước sạch của người dân vào năm 2030 - một trong những mục tiêu phát triển bền vững toàn cầu mà Liên Hợp Quốc đã đề ra.●

Việc cải tạo lại các giếng bậc thang cổ ở Ấn Độ không chỉ có ý nghĩa to lớn về mặt văn hoá, kiến trúc, lịch sử đơn thuần. Hơn thế, bước đi này được cho cũng sẽ góp phần giúp Ấn Độ có thể đảm bảo khả năng tiếp cận nguồn nước sạch của người dân vào năm 2030.

cộng đồng người Ấn Độ thời xưa, từ rất lâu trước khi các công cụ kỹ thuật hiện đại trở nên phổ biến.

Tuy nhiên, dù chiêm ngưỡng giếng bậc thang Adalaj có thể khiến con người ta bị mê hoặc, nhưng Rani Ki Vav - “Giếng bậc thang của Nữ hoàng”, được xây dựng vào đầu thế kỷ 11, một Di sản Thế giới được UNESCO công nhận ở thành phố Patan thuộc bang Gujarat, mới là công trình thực

TẠP CHÍ **NGÀY NAY**

Số 353

24 trang, khổ 26,5 x 34cm - In tại Nhà in Tiến Bộ
GPXB: Số 335/GP-BTTTT cấp ngày 23/7/2015

Chủ tịch Hội đồng Biên tập: **Nguyễn Xuân Thắng**

Tổng Biên tập: **Trần Văn Mạnh**

Phó Tổng Biên tập: **Nguyễn Hùng Sơn,**

Phạm Hữu Quang, Lê Thị Lương

Thư ký tòa soạn: **Nguyễn Lệ Hằng**

Văn phòng Tổng Biên tập:

Tầng 1 nhà D3, khu 7,2 ha, Phố Vinh Phúc, Ba Đình, Hà Nội

Tòa soạn: P201-202-203, Nhà B5, Khu Ngoại giao Đoàn,

298 Kim Mã, Ba Đình, Hà Nội.

Tel: (84-4) 2248 7777 - 2249 7777 * Email: toasoan@ngaynay.vn

Hotline: **096.234.1234**

Văn phòng đại diện tại TP HCM:

Lầu 2-3, 58 Nguyễn Bình Khiêm, phường Đa Kao, Quận 1.

NGÀY NAY

Tạp chí DUY NHẤT đưa quảng cáo
tới tay khách hàng tiềm năng do bạn
chỉ định, với giá rẻ hơn cả phí click.

Liên hệ Quảng cáo:
096 234 1111

ĐIỂM PHÁT ÁN PHẨM MIỄN PHÍ Ở HÀ NỘI

• Book Coffee 12/75 Nguyễn Công Hoan • Cà phê 47 Văn Miếu, Hà Nội • Cửa hàng Vitamin Mỹ 65B Trần Hưng Đạo, Hà Nội • Bến xe Mỹ Đình • Bến xe Giáp Bát • Bến xe Nước ngầm • Bến xe Gia Lâm • Bến xe Lương Yên • Bến trung chuyển xe buýt Long Biên • Ga Hà Nội • Bệnh viện Bạch Mai • Bệnh viện Việt Đức • Bệnh viện K Hà Nội • Bệnh viện Nhi TƯ • Viện Lão Khoa TW, Số 1, Phương Mai, Đống Đa • Dãy phố Cà phê Triệu Việt Vương • Dãy phố cà phê Trần Huy Liệu • Dãy phố cà phê Bảo Khánh • Dãy phố cà phê Hồ Đắc Di • Trường Đại học Bách khoa Hà Nội • Trường Đại học KHXN và Nhân Văn • Royal City • Times City • Vinhomes Nguyễn Chí Thanh • Vinhomes Bà Triệu • Vinhomes Riverside • Bệnh viện Vinmec Times City • Phòng khám Vinmec Royal City.

